

SHAKESPEARE

SZENTIVÁNÉJI ÁLOM

FORDÍTOTTA: ARANY JÁNOS

SZEMÉLYEK

THESEUS, Athén ura

EGÉUS, Hermia atyja

LYSANDER | szerelmesek Hermiába

DEMETRIUS |

PHILOSTRAT, ünnepélyrendező Theseusnál

VACKOR, ács

GYALU, asztalos

ZUBOLY, takács

DUDÁS, fúvó-foldozó

ORRONDI, üstfoldozó

ÖSZTÖVÉR, szabó

HIPPOLYTA amazonkirálynő, Theseus menyasszonya

HERMIA, Egéus leánya, szerelmes Lysanderbe

HELÉNA, szerelmes Demetriusba

OBERON, tündérkirály

TITANIA, tündérkirályné

PUCK, vagy ROBIN-PAJTÁS

BABVIRÁG

PÓKHÁLÓ

MOLY

MUSTÁRMAG

PYRAMUS

THISBE

FAL

HOLDVILÁG

OROSZLÁN

tündérek

a közzjáték személyei

Más tündérek, királyuk és királynéjuk kíséretében

Theseus és Hippolyta kísérői

Szín: Athén és egy közeli erdő

ELSŐ FELVONÁS

1. SZÍN

*Athén. Terem Theseus palotájában.
Theseus, Hippolyta, Philostrate és kísérek jönnek*

THESEUS Gyorsan közelget; szép Hippolytám,
A nászi óra; négy boldog nap új
Holdat derít föl; ah, de mily soká
Fogy e vén hold nekem! s epeszti vágyam,
Mint özvegy asszony, hervadt mostoha,
Ki egy fiú örökjén teng sokáig.

HIPPOLYTA Majd csak leszáll e négy nap éjbe már,
S elálmodozza négy éj az időt;
És akkor a hold, mint az égre újan
Felvont ezüst ív, fogja nézni dús
Menyegzőnk éjjelét.

THESEUS Eredj, Philostrate,
Serkentsd öröme Athén ifjait;
Ébreszd föl a kedv játszi szellemét:
A méla bút űzd a halotti házhoz,
Sápadt alakja nem közénk való.

Philostrate el

Kard volt ugyan kérőm, Hippolyta,
Bántalmakon vevém szerelmedet;
De a menyegző más hangból megyen:
Az fény, az ünnep, az vigság legyen.

Egész, Hermia, Lysander és Demetrius jönnek

EGÉUS Üdv és szerencse, nagyhirű vezér!

THESEUS Üdv, jó Egész; nos mi jót hozasz?

EGÉUS Panasszal és bosszúsággal teli
Jövök leányom, Hermiám iránt. -
Demetrius, állj elő. - Kegyelmes úr,
Ez az, kinek nejlül ígértem őt.
Lysander, állj elő: s ez itt, uram,
Ez bűvölés meg gyermekem szívét:
Te, te Lysander, adtál neki verset,
S váltál szerelmi zálogot vele:
Te zöngted a holdfénynél ablakán
Álhangon álszerelmed énekét;
Bokréta, hajlánc, gyűrű, pipere,
Nyalánkság és tanult fogásid által
(Mi balga lányoknak mind nyomós követ),

Képzelve mássát te orroztad el;
Csellel csenéd ki gyermekem szívét,
S tetted fanyar-dacossá ellenem
Az engedelmezt. - Én tehát, uram,
Kegyelmes úr, ha itt, fejedelmi színed
Előtt se vállalná Demetriust:
Athéne ős jogán követelem,
Hogy mint enyémmel bánhassak vele,
S vagy e derék ifjúnak adjam őt,
Vagy a halálnak, mit törvényeink
Rögtön fejére szabnak ily esetben.

THESEUS És Hermia? Fogadj szót, szép leány.
Nézd úgy atyádat, mint istent, kitől
Eredtek összes bájaid; igen,
Kinek viasznyomása vagy te csak,
És akitől függ, épen hagyni a
Nyomott ábrát, vagy eltörölni azt.
Demetrius jeles, derék fiú.

HERMIA Lysander is.

THESEUS Magában ő is az:
De nem birván atyád ígéretét,
A másikat kell tartanod jelesbnek.

HERMIA Ó, bár szememmel nézné őt atyám!

THESEUS Jobb, hogy te nézd atyád eszével őt.

HERMIA Kérem, bocsásson meg, fenséges úr.
Én nem tudom, mi tész ily vakmerővé,
Szemérmem is hogyan engedheti
Ily körben érzelmimről szólanom;
De kérem, hadd tudjam, kegyelmes úr,
Mi az, mi érhet, legrosszabb, ha én
Demetriushoz nőül nem megyek.

THESEUS Halállal halni meg, vagy mindörökre
Száműzni férfi-körből tenmagad.
Vess hát sziveddel számot, Hermia,
Vizsgáld meg ifju pezsgő véredet:
Lesz-e erőd, ha most szót nem fogadsz,
Viselni vesztaszűzek öltönyét,
Sötét zárdába csukva, holtodig
Sivár apáca lenni s elhaló
Himnuszot rebegni meddő holdvilágon.
Háromszor áldott, ki vérét leküzdve
E szűzi pályát híven futja meg;
Hanem letörve mégis boldogabb
A rózsza, mint ha szűz tövissein
Áldott magányban nő, él és hal el.

HERMIA Úgy nőjek, éljek, haljak én, uram,

Mintsem lemondjak szűzi szép jogomról
E férfiért, kinek gyűlölt igáját
Szívem hódolva el nem ösmeri.

THESEUS Időt adok még a megfontolásra:
S majd a jövő újholdkor - az napon,
Mely szép arámmal engem összefűz
Örök frigy által - vagy halálra készülj
Mint engedetlen ősz atyád iránt,
Vagy hogy Demetriusnak nője léssz;
Vagy a Diána oltárán örökre
Sivár, magános életet fogadni.

DEMETRIUS Hajolj, szép Hermia; s te is, Lysander,
Add fel jogomnak áligényedet.

LYSANDER Birod, Demetrius, atyja szerelmét;
Hagyd nekem a leányét; vedd el apját.

EGÉUS Gúnyos Lysander! jó, ő birja hát
Szerelmem, és ez néki adni kész,
Ami enyém! A lány enyém; azért
Demetriusra átruházom őt.

LYSANDER Uram! vagyonra, vérre nem vagyok
Alábbvaló; szerelmem gazdagabb;
Van birtokom, csakoly jól rendezett,
(Ha nem különben) mint Demetriusnak;
És ami több, mint mind e kérkedés,
Engem szeret szépséges Hermia.
Mért hát feladni gyáván jogomat?
Demetrius, szemébe mondom ezt,
Nedár leányát, a bájos Helénát
Szerelmi csábitással megnyeré;
S az most eped szegény, híven eped,
Bálványozásig, e rossz hűtlenért.

THESEUS Hallottam erről, volt is szándokom
Beszélni, megvallom, Demetriusszal;
De szorgos ügybajom közt feledém. -
Azonban, jer velem, Demetrius,
Egész, jertek mindketten velem:
Egy kis magános lecke vár reátok. -
Te meg, szép Hermia, szeszélyidet
Atyád parancsának rendeld alá,
Másképp Athéne zord törvénye (melyet
Nem áll jogomban meglágyítani),
Halálra, vagy rideg életre szán. -
Hát te, szerelmem?... Jer, Hippolyta;
Jerünk, Egész és Demetrius:
Egy s más dologra majd nászunk körül
Használni foglak, s holmit közleni,
Mi bennetek közletről érdekel.

EGÉUS Tisztünk parancsol, vágyunk vonz követni.
Theseus, Hippolyta, Egéus, Demetrius és kíséret el

LYSANDER No édes?... arcod mért ily halovány?
Rózsái mért hervadnak ily hamar?

HERMIA Tán mert eső nincs rájuk, bár szemem
Viharja őket váltig öntözi.

LYSANDER Ó, jaj! a hű szerelmek folyama,
Amennyit én olvastam, vagy regében
Hallottam, kényelmes nem volt soha;
De majd a vérség volt különböző -

HERMIA Ó, fájdalom! nagy lenni a kicsinyhez.

LYSANDER Majd korra nézve állt be akadály -

HERMIA Ó, bosszuság! vén lenni ifjuhoz.

LYSANDER Majd a rokonság választása dönté -

HERMIA Ó, kész pokol! szeretni más szemévei.

LYSANDER Vagy, ha rokonszenv fűzte a frigyet,
Halál, betegség, harc rohanta meg,
S percig-valóvá tette, mint a hang,
Mint árny, tűnővé; mint álom, röviddé!
S mint villám fénye kormos éjszakán,
Mely pillanatra földet és eget
Föltár, de míg ezt mondanók: nini!
Már a sötétség torka nyelte be.
Ily gyorsan elvesz minden, ami fény.

HERMIA Ha hát a hű szerelmet akadály
Gyötörte mindig: úgy sorsvégzet ez;
Azért tanítson túrni e kísértet,
Ha már ez oly szokott szerelmi baj,
Mint álom, ábránd, vágy, könnyek, sohaj,
Szegény szerelmünk útítársai.

LYSANDER Jó hitben élsz: de halld csak, Hermia.
Van nékem egy jó néném, aki özvegy,
Dús jövedelmű, és gyermektelen:
Lakása innen hét mérföld csupán;
S engem szeret, mint egyetlen fiát.
Ott elvehetlek, édes Hermiám,
Athéne zord törvénye ott nem ér.
Ha hát szeretsz, osonj ki holnap éjjel
Atyád lakából, és ama ligetben,
Mely városunkhoz egy mérföldre van,
(Hol téged egykor s a kedves Helénát
Taláلتalak volt május ünnepén)
Ott várni foglak.

HERMIA

Jó Lysanderem!

Esküszöm Ámor legfeszeseb ivére
S aranyhegyű nyílára itt neked;
A hű galambra, mit kedvell Cythére,
S mindenre, ami forraszt szíveket;
A tűzre, mely lángolt Didó alatt,
Midőn a csalfa trójai szaladt;
Amennyi férfi-hit már szegve lőn,
Mely számra több, mint nő valaha tőn:
Hogy holnap éjjel a mondott helyen
Hű kedvesed bizonnal megjelen.

LYSANDER

Úgy legyen, édes. Ím, Heléna jó.

Heléna jó

HERMIA

Hová sietsz, Heléna, szép-magad?

HELÉNA

Szépnek gunyolsz? Vedd vissza „szép” szavad:
Boldog szép! mert szeret Demetrius,
Kit szép szemednek sarkcsillagja húz;
S ajkad zenéje dallamosb neki,
Mint kis pacsirta zengő éneki
A pásztornak, midőn zöld bársony a
Vetés, s rügyedzik a galagonya.
Ragály ragad: ó, bár ragadna rám
Arcod, beszéded is, szép Hermiám!
Fülemre szózatod, szemed szememre,
Ajkamra nyelved bájos zöngedelme!
Ha volna egy világom: mind elédbe
Raknám, az egy Demetriust kivéve.
Ó, mondd: hogyan nézsz rá? mi a cseled,
Mellyel szívét úgy megbilincseled?

HERMIA

Mordan tekintek rá, mégis szeret.

HELÉNA

Ó, hogy mosolyom annyit nem tehet!

HERMIA

Ha megszidom, szerelme a viszonzás.

HELÉNA

Ó, bár imámba volna ennyi vonzás!

HERMIA

Utánam jár, ha mégúgy megvetem.

HELÉNA

S engem kerül, ha mégúgy szeretem!

HERMIA

Nem én hibám, Heléna, hogy imád.

HELÉNA

Csak bájordé: ó, voln' enyém hibád!

HERMIA

Légy nyugton: engem ő nem lát soha;
Lysander és én szökünk innen tova.
Amíg Lysandert nem láttam, Helén,
Athént paradicsomnak képzelém:
S ó, lásd, szerelmünk mennyi kéjt adott,
Hogy üdvem így pokollá válhatott.

LYSANDER Heléna, tőled mért titkoljuk el:
Holnap, ha Phoebe éji útra kel,
S ezüst arcával habtükörbe néz,
S hig gyöngye a mezőn elhintve lesz -
Midőn a biztos éj lesz csak tanúnk,
Athéne kapuin elillanunk.

HERMIA És a ligetben, hol friss ibolyán
Szoktunk heverni pázsit nyoszolyán,
Kiöntve gondtól dadogó szívünk -
Lysander és én össze ott jövünk;
S onnan, Athénéének fordítva hátot,
Megyünk keresni új hont, új barátot.
Isten veled, barátnőm; zárj imádba;
S Demetrius szeressen még, imádvá.
Légy ott, Lysander; holnap éjfelig
Szemeink egymás kéjét nem ízlelik. *(El)*

LYSANDER Ott édes, ott. Élj boldogul, Helén,
Demetrius viszonzó kebelén. *(El)*

HELÉNA Mily boldog némely ember! Engem éppen
Oly szépnek tart mindenki Athenében;
Mit ér? Demetrius izlése más
Csak ő nem tudja, mi köztudomás.
S mint ő csalódik Hermia kecsét
Nagyítva: túlzom én az ő becsét.
Naggyá, dicsővé tesz a szerelem;
Nem szeme lát, csak szíve - s ez okon
Festik Cupídót szárnnyal, de vakon;
Elméje van s balúl ítél vele:
Szárny, szem nekül: ez a hóbort jele.
Gyerekek is jól mondják annyiban,
Hogy oly könnyelmű választásiban,
És, mint játszó gyerek szavát szegi,
Játszik hitével, sosem áll neki:
Demetrius is, míg nem látta őt,
Hogy' szórta esküit, mint jégesőt!
S alig süttött Hermia fénye ki,
A jég elolvadt: zápor hull neki!
Most a szökést megyek tudtára adni;
Majd éjjel a ligetbe fog szaladni
Utána; s ha ezért halála vár rám,
Nagy áron vettem, a féltés nagy árán;
De látnom azt, ha majd a távozó
Üresen tér meg - oly jutalmazó! *(El)*

2. SZÍN

Szegényes lak Athénben
Vackor, Gyalu, Zuboly, Dudás, Orrondi és Ösztövéér jőnek

VACKOR Itt az egész társaság?

ZUBOLY Legjobb lesz, olvasd fel őket névről névre, lista szerint.

VACKOR Itt vagyon a lista mindazon férfiak nevérol, kik egész Athénben képesnek találtattak, hogy e mi komédiánkban, a fejedelem és fejedelemné előtt, menyegzőjük estvéjén föllépjenek.

ZUBOLY Először is, Vackor barátom, halljuk, miről traktál a darab; aztán olvasd a játszóok neveit, s a többi.

VACKOR No hát, a darab. - Egy igen siralmas komédia, Pyramus és Thisbe borzasztó kegyetlen haláláról.

ZUBOLY Mondhatom, igen jó darab és furcsa. No mármost, Vackor barátom, szólítsd a játszókat lista szerént. - Sorba, urak!

VACKOR Feleljen hát ki-ki, amint szólítom. Zuboly Miklós, takács.

ZUBOLY Jelen. Mi a szerepem? s tovább.

VACKOR Te, Zuboly, Pyramusnak vagy beírva.

ZUBOLY Mi az a Pyramus? szerelmes vagy zsarnok?

VACKOR Szerelmes bizony, ki csupa szerelemből gavallérosan megöli magát.

ZUBOLY No lesz sírás, ha azt amúgy istenigazában eljátssza az ember; ha én azt eljátszom, lesz drága dolog a nézők szemének; vihart indítok, szánakozást gerjesztek, néminemű részben. Halljuk a többit: - azonban legfőbb gusztusom van zsarnokot játszani: Herkulest pompásan játszánám, vagy egy oly szerepet, melyben törni-zúzni kell mindent.

 „A bérc dühöng,
 S a sziklatönk
 Rombolva döng
 A börtön zárán:
 És Fébusch gyors
 Kereke forg, s
 Jó vagy bal sors
 Támad sugárán.”

 Ez egyszer a fellengős! - No, olvasd a többi játszóat. - Ez már Herkuleshez illő düh, zsarnoki düh; a szerelmes inkább csak pityereg.

VACKOR Dudás Ferenc, fúvó-foldozó.

DUDÁS Itt vagyok, barátom, Vackor.

VACKOR Te Thisbével birkózol meg.

DUDÁS Mi az a Thisbe? Kóbor lovag?

VACKOR Dehogy! Kisasszony, akibe Pyramus belészeret.

DUDÁS Menköbe! ne adj nekem leányszerepet, hisz már ütöget a bajuszom.

VACKOR Az mindegy, játszhatod álarcban, hisz te oly vékonyan tudsz beszélni, ahogy akarsz.

ZUBOLY Ha el lehet takarni a képem: ide nekem Thisbét is! Rettentő vékony hangon tudok beszélni: „Tisbí! Tisbí! - Ah, Pyramis, ídes kincsem! Tisbéd hív; híved szíve hív!”

VACKOR Nem, nem. Te Pyramust játszod, te pedig, Dudás, Thisbét.

ZUBOLY No jó. Tovább.

VACKOR Ösztövér Róbert, szabó.

ÖSZTÖVÉR Itt vagyok, barátom, Vackor.

VACKOR Ösztövér Róbert, te a Thisbe anyját fogod játszani. - Orrondi Tamás, üstfoltozó.

ORRONDI Itt vagyok, barátom, Vackor.

VACKOR Te meg a Pyramus apját; én magam a Thisbe apját. - Gyalu asztalos, te az oroszlán szerepét. Most már, úgy hiszem, rendben van az egész komédia.

GYALU De le van írva az oroszlán szerepe? Ha le van, kérlek, add ide, mert kissé nehéz fejem van.

VACKOR Játszhat'd azt *extempore*, hiszen csak ordítani kell.

ZUBOLY Ide nekem az oroszlánt is. Majd ordítok én, hogy még a fejedelem is azt kiáltja rá: „Ordítson még egyszer! Ordítson még egyszer!”

VACKOR De már minek ordítnál oly rettenetesen; még holtra ijesztenéd a fejedelemnőt s az asszonyságokat, hogy elkezdenének sikoltozni: s akkor nem kéne több, hogy mind felaggassanak bennünket.

MIND Bizony, fel is aggatnának, egy lábíg.

ZUBOLY Elhiszem azt, barátim; mert ha az ember a nőket eszközből kiriasztja, csupán annyi eszköz marad, hogy bennünket felkössenek; de forcírozom a hangomat, oly szendén fogok ordítani, mint a szopós galamb; úgy fogok ordítani, mintha csalogány volnék.

VACKOR Te nem játszhatol egyebet Pyramusnál; mert Pyramus kedves arcú legény; nyalka legény, minőt csak nyári napon láthatni; igen szeretetreméltó úrfi; tehát mindenesetre Pyramust kell játszaniod.

ZUBOLY Jó, elvállalom. De milyen szakállal lesz legjobb játszani?

VACKOR Hát amilyenvel tetszik.

ZUBOLY Eszerint, vagy szalmaszín szakállal adom, vagy narancsszín szakállal, vagy tulipiros szakállal, vagy francoronaszín szakállal, vagy csupa sárgával.

VACKOR A francok közül némelyiknek már egy szál szőre sincs: akár sima állal játszaniád. - De urak! itt a szerep; kérlek, követlek, kényszerítlek, holnap estig jól bemagoljátok, s akkorra gyűljünk össze a várligetben, a várostól egy mérföldnyire; ott, a szép holdvilágon, megtarthatjuk a próbát; mert ha a városban gyűlnénk össze, nyakunkra jönne valaki s

az egész dolog kipattanna. Addig én összeírom a darabhoz kellő requisitumokat. Kérlek, el ne maradjatok aztán.

ZUBOLY

Ott leszünk; mert ott a próbát nagyobb obscoenitással és kurázsival lehet tartani. Minden ember hozzálasson; tanulja be, mint a karika-csapás; adieu.

VACKOR

A fejedelem cserfájához gyűlünk.

ZUBOLY

Jól van, jól! török-szakad.

Mind el

MÁSODIK FELVONÁS

1. SZÍN

*Erdő Athén közelében
Egy tündér és Puck jönnek szembe*

PUCK

Hohó, szellem! hová mégy?

TÜNDÉR

Hegyen át, völgyön át,
Tüskön-bokron keresztül,
Berken át, kerten át,
Tűzön-vízen keresztül,
Járok, hol madár se volt,
Sebesebben mint a hold.
Tündér királyné az asszonyom,
Fűre gyöngyét én harmatozom;
Testőre a sok kankalin,
Aranyköntöst reájok ad,
A pettyek rajta: mind rubin,
Azokba rejti illatát.

Most itt néhány csöpp harmatot szedek,
S gyöngyül akasztom a kikircs fülébe;
Jó éjt, rüpők szellem: én már megyek,
Mert jó királyném és tündéri népe.

PUCK

Ma a királynak lesz itt mulatása,
Vigyázz, hogy a királynét meg ne lássa;
Mert Oberon dül-fül rá amiatt,
Hogy Indiából egy királyfiat
Magának apródul elszöktete;
Sosem volt ily szép váltott gyermeke,
S nagy a fiúért Oberon haragja,
Szeretné, hogy legyen vadász-lovagja:
De a királyné csak nem engedi,
Felkoszorúzza, s úgy szeretgeti.
S nem jönnek össze rezgő csillagoknál
Azóta, rónán, berken vagy pataknál
Civódás nélkül; s ez oly iszonyú,
Hogy a tündér mind makkopáncsba bú.

TÜNDÉR

Vagy én csalódom, szemre-főre, vagy
A csintalan, gonosz manó; te vagy,
Kit a nép Robin-pajtásnak nevez;
Ki pórleánynak rémülést szerez;
Malmot megindít; tejfölt megszedi;
Nőt lelke-fogytáig köpülteti;
Higgadni a sört meg nem engedi;

Tévútra csal vándort, s kineveti.
De ki Hobgoblin, édes Puck neven
Szólít, segíted; dolga jól megyen:
Nem az vagy-é?

PUCK

Találtad, cimbora.
Hát én vagyok az éj víg vándora,
Ki Oberont is megneveltetem,
Ha a zabszúrta mént rá-rászedem,
Nyerítve hozzá mint szép kancaló;
Vagy, ha tűtüzget holmi vén anyó,
Vackor gyanánt rejt a kancsó-fenek,
Iváskor én ajkához billenek,
Hogy a sör mind aszú keblére fut.
Mesél egy néni szörnyü szomorút
S engem néz háromlábu zsámolyul:
Kibiccenek alóla; felborul,
Óbégat és majd megful, úgy köhög;
A többi oldalához kap, röhög,
Tüszköl, csuklik nevéttében, s hitet
Mond rá, hogy ily jól sose nevetett. -
De félre, tündér: itt jön Oberon.

TÜNDÉR

Bár csak ne! mert amott meg asszonyom.

Egyfelől Oberon kíséretével, másfelől Titánia a magáéval jönnek

OBERON

Üdvöz *ne* légy, gőgös Titánia.

TITÁNIA

Hah! féltő Oberon! Tündérim, el!
Kerülni esküvém ágyát s körét.

OBERON

Várj, semmi asszony. Nem vagyok urad?

TITÁNIA

Én akkor asszonyod; de jól tudom még,
Midőn Tündérhonból elillanál,
S ültél egész nap mint Corin, dudálva
Zabszár tilinkón, s a szép Phillidának
Szerelmet bűgva. Mért jössz most ide
Legtávolabb fokárul Indiának,
Hanemha, mert a pozsgás amazon,
Harcos, kemény-övedzős szeretőd
Kél egybe Theseusszal? és te jössz
Megáldni sok örömmel ágyokat.

OBERON

Hogy tudsz, ha orcád van, Titánia,
Hippolytával így faggatni, tudván,
Hogy én tudom szerelmed Theseushoz?
Nem te család el szürke éjen őt
Az elrabolt Perigenéia mellől?
Vagy hitszegővé nem te tetted, Aegle,
Szép Ariadne s Antiop' iránt?

TITÁNIA

Mindezt csupán féltésdühöd koholta:
S azon nyárkezdet óta nem jövénk
Mi össze halmon, völgyön, síkon, erdön,
Köves patak, vagy szittyós és körül,
Vagy szirtszegélyü tengerpartokon
Szél füttye mellett körben lejteni,
Hogy zsémbed a vigalmat el ne rontsa.
Igy a hiába sípoló szelek
Mintegy bosszúra, dögvészes ködöt
Szoptak fel a tengerből, mely leesvén
Úgy feldagasztta minden kis folyót,
Hogy büszkén múlta feljül partjait:
Hiába vonta jármát az ökör,
Földműves ingyen izzadt; és a zöld
Vetés ifjan, szakáll nélkül, rohadt meg.
Üres az ól a vízbefúlt mezőn,
A mételyes nyáj hízlal varjakat;
Iszap borítja a pásztor-tekét,
S a gyalogösvényt a szép zöld gyepen
Ki sem vehetni, mert nem járja nyom.
Nem ér halandó ember víg telet,
Éjente nem zeng áldott himnusz és dal;
Miért is a hold, e folyam-királynő,
Sápadt dühében mossa a leget
S bőven tenyésznek csúzos nyavalyák:
Igy minden évszak önmérsékletét
Visszára váltja: zúzos, őszhajú dér
Hull a friss rózsa karmazsin ölébe;
S az agg Hyems jeges tar homlokát
Szép nyári bimbók illatos füzére.
Övedzi, csúfra mintegy. A tavasz, nyár,
Termékeny ősz, komor tél megcseréli
Szokott mezét; s a megdőbbent világ
Nem tudja, melyik másik, ez vagy az.
S im, a gonosznak mind e fajzata
Kettőnk viszályos harcából eredt:
Mi vagyunk azok nemzői, kútfeje.

OBERON

Hozd jóra hát megint; hisz rajtad áll.
Mért bántsa Oberont Titánia?
Hisz én csak egy kis váltott gyermeket
Kérek, hogy apródom legyen.

TITÁNIA

Ne is szólj:
Országodért sem én azt a fiút.
Az anyja rendem hölgye volt, kivel
Gyakran csevegtem éjjel India
Balzsam-legében és gyakorta ülénk
Együtt a Neptun sárga fövenyén,
Kisérve szemmel a kalmár hajót;

S nevettük, a vitorla hogy dagad,
Lédér szelektől hogy lesz viselős;
Mit ő, kis úszó léptekkel haladva,
(Mert keble már ifjammal dús vala)
Utánzott a fővényparton, csigáért
El-elhajózva, meg-megtérve, mintha
Nagy útról jőne, kinccsel gazdagon.
De, mert halandó, meghalt e gyerekekkel,
S az ő kedvéért tartom a fiút,
S az ő kedvéért nem válok meg attól.

OBERON Meddig kívánsz maradni e ligetben?

TITÁNIA Tán míg a Theseus nászéje tart.
Ha tetszik holdfényen kört lejtetni
S vigalmainkat nézni, jer velünk;
Ha nem, kerülj, mint én fogom tanyád.

OBERON Add nékem a fiút, s megyek veled.

TITÁNIA Országodért sem én. - Tündérek el!
Ha nem megyek, látom, civódni kell.

Titánia és kísérete el

OBERON Jó, hát eredj: nem mész ki e ligetből,
Míg e dacért meg nem kinoztalak.
Jer csak jer, édes Puck; jut még eszedbe,
Midőn leültem egyszer a fokon
S hallék egy cselle hátán habléányt,
Ki olyan édes dallamot lehell,
Hogy a bős tenger nyájas lőn dalára,
S több csillag örülten rohant le, hogy
A habléány zenéjét hallja?

PUCK Jut.

OBERON Azon időben láttam én (te nem),
Repülni a föld s a hús hold között
Tegzes Cupídót: biztos célba vőn
Egy vesztaszűzet nyúgat trónusán;
Pattant az ívről a szerelmi vessző,
Átfúrni képes százezer szívet:
De láttam, a tűz-nyíl hogyan aludt ki
A vizenyős hold szűz sugáriban,
S a fejedelmi papnő elhaladt
Szűz gondolattal, szerelem nekül.
Szemmel kísértem az eső nyilat:
Egy kis virágra hullt az nyúgoton,
Tejszín előbb, most bíbor sebben ég:
Hívják a lányok „égő szerelemnek”,
Hozz ily virágot, hisz mutattam egyszer:
Alvó szemekre csöppenő leve
Nőt, férfit őrzöngő szerelemre gyújt

Az ébren előbb látta lény iránt.
Hozz ily füvet nekem, s légy itt, mire
A leviathán egy mérföldet úsz.

PUCK Övet kerítnék negyven perc alatt
A föld körül. *(El)*

OBERON Ha nálam e virág,
Lesem, míg elszunnyad Titánia,
S akkor szemébe csöppentem levét,
S az első tárgyat, mit ébredve meglát
(Oroszlán, medve, farkas vagy bika,
Majom vagy ürge pávián legyen),
Szerelme vad hevével üldözi;
S addig szemérről e bájt nem veszem le
(Mert más virággal könnyű tennem azt),
Míg át nem adja nekem a fiút.
Hanem ki jó itt? Láthatlan vagyok,
S kihallgatom, miről foly a beszéd.

Demetrius jó, Heléna követi

DEMETRIUS Ne fuss utánam, mondom, nem szeretlek.
Hol van Lysander és szép Hermia?
Azt én ölöm meg, ez engem megöl.
Ugy mondtad, e ligetbe szöktetek,
S ím, itt vagyok, dühös vad e vadonban,
Mert Hermiámat nem találom itt.
Lódulj! el innen, és ne üzz tovább.

HELÉNA Te vonzasz engem, ércszívű delej;
De nem vasat vonasz, mert az én szívem
Hű mint acél: szűnj meg hát vonzani
S nem lesz erőm követni tégedet.

DEMETRIUS Csábítlak én? Szépen szólok veled?
Nem mondom a legőszintébb valót,
Hogy nem szeretlek, nem tudlak, soha?

HELÉNA De én azért is még jobban szeretlek.
Vadászebed vagyok, Demetrius,
Minél inkább versz, én hizelkedem;
Bánj mint ebekkel: rúgj, üss engemet,
Mellőzz, veszíts el; azt engedd csupán,
Méltatlanul bár, hogy kövessetek.
Mit kérjek ennél hitványabb helyet
Szerelmedben (s ez drága hely nekem!)
Hogy bánj velem, ne jobban, mint ebekkel?

DEMETRIUS Ne szítsd tovább lelke gyűlöletét:
Ha látlak is, rosszul vagyok belé.

HELÉNA És én, ha nem látlak, vagyok rosszúl.

DEMETRIUS Nagyon kitetted nőiségedet:
Elhagyni a várost, s személyed annak
Kezébe adni, aki nem szeret;
Az éji alkalomra s egy vadon hely
Kísértetése bízni könnyeden
Szép szűziséged gazdag értékét.

HELÉNA Erényed a kezesség efelől.
Nincs éj nekem, ha látom arcodat.
Most sincs köröttem éj, úgy gondolom;
Nem is hiányzik társaság ez erdőn,
Te vagy szememben az egész világ:
Ki mondaná hát, hogy magam vagyok,
Midőn egész világ néz itt reám?

DEMETRIUS Én elfutok s elbúvok a csalitba,
Itt hagylak, a vadak kényére mindjárt.

HELÉNA A legvadabbnak sincs oly kő szive.
Ám fuss, ha tetszik; fordul a mese,
Apollo elfut s Daphne kergeti,
Ölyvet galamb üz, s a szelídke gím
Tigris vadász. Ó, céltalan sietség!
Ha gyávaság üldöz s erő szalad.

DEMETRIUS Én nem vitázok itt tovább; eressz;
S ha még utánam jössz, nem állok érte,
Hogy e vad erdőn bántatlan maradsz.

HELÉNA Ó, jaj! templomba, városon, mezőn
Bántasz te engem. Píh, Demetrius!
Sértéseid botrányt hozók nememre:
Szerelmünkért mi nők nem víhatunk,
Nem kérhetünk, csak kérőt fogadunk;
De én követlek, s menny lesz a pokol,
Ha majd kezedtől szívem haldokol.

Demetrius és Heléna el

OBERON Menj, nimfa, menj: ő még nem hagyja el
E berket, hogy te futsz, ő esdekel.

Puck visszajő

 Itt a virág? Légy üdvez, gyors követ.

PUCK Igen, ihol van.

OBERON Kérlek, add ide.
Van egy kies part, hol kakukfű nő,
Hol dús virányt rukerc s ibolya sző,
Fölötte sűrű loncból mennyezet,
Vadrózsa, gyöngye jázmin fog kezét:
Ringatva ott szunnyad tánccal, zenével
Titánia egy kissé minden éjjel;

Ott vedli tarka bőrét a kigyó,
 Mely gúnya éppen egy tündérre jó:
 Én ott szemére hintem a levet
 S betölti szívét ocsmány képzelet.
 Ne, végy belőle, járd el ezt a berket:
 Egy athenéi hölgy szeretve kerget
 Egy gőgös ifjat, ki nem tűrheti:
 Kend meg szemét, s vigyázz, ha fölveti,
 A hölgyet lássa. Hisz megösmered
 Athéni öltözetéről embered.
 Hajtsd végre gonddal, s a legény a nőt
 Jobban szeresse, jobban mint ez őt.
 S találkozol kakasszóig velem. *(El)*

PUCK Ne félj, királyom; szolgál ott terem. *(El)*

2. SZÍN

*A liget más része
 Titánia jó, kísérettel*

TITÁNIA No még egy körtánc, egy tündéri dal,
 És akkor, egy perc harmadára, el:
 Ki férget ölteni pénzsmák bimbain
 Ki bőregérrel víni szárnyakért,
 Hogy kis manóim öltönyt kapjanak;
 Ki meg elűzni a lármás bagolyt,
 Mely itt huhogva nagy szemet mereszt
 Vigalmainkra. Most egy altató dalt;
 És dolgotokra mind, hadd nyugosozom.

Tündérek dala

ELSŐ TÜNDÉR Kettősnyelvű pettyes kígyók,
 Tüskedisznók, innen el;
 Félre undok poc, vakondok,
 Asszonyunkhoz ne közel!

KAR Philoméla dalabáj
 Zengje lágyan: lullabáj
 Lulla, lulla, lullabáj,
 Semmi bű
 Semmi báj
 Asszonyunkra itt ne szállj;
 Jó'tszakát, lullabáj.

MÁSODIK TÜNDÉR El, szövő pók, itt ne járj,
 Hosszulábu nagy kaszás;
 Félre, dúgó éjbogár,
 Csiga, féreg, minden más.

KAR Philoméla dalabáj,
Zengje lágyan: lullabáj,
Lulla, lulla, lullabáj,
Semmi bú
Semmi báj
Asszonyunkra itt ne szállj;
Jó'tszakát, lullabáj.

ELSŐ TÜNDÉR Minden úgy van, amint kell.
Álljon őrt egy, és mi el!

Tündérek el. Titánia alszik

Oberon jó

OBERON *(a virágot Titánia szemébe facsarván)*
Amit e szem ébren lát,
Annak hasson büve rád,
Azt szeresd meg, azt imádd;
Tigris, medve, macska bár
S lenne vadkan, leopárd:
Véld, hogy az szerelmi pár.
Kelj, ha ilyes erre jár. *(El)*

Lysander és Hermia jőnek

LYSANDER Fáradt vagy e bolygásban, angyalom,
El is tévedtem, azt se titkolom.
Várjunk, pihenjünk, Hermiám, ha tetszik.
Míg a nap enyhádó sugára tetszik.

HERMIA Legyen, Lysander: nézz más fekhelyet,
Én e halomra hajtom fejemet.

LYSANDER Egy hant legyen kettőnk párnája itt:
Egy szív, egy ágy, két kebel és egy hit.

HERMIA Nem úgy, Lysander: ha szeretsz, galambom,
Feküdj odább, ne ily közel, ha mondom.

LYSANDER Ó, kedvesem, hiszen ne értsd balul,
Amit szerelmem esd ártatlanul.
Szivem sziveddel, mondom, olyan egy,
Hogy már a kettő nem két-számba megy:
Egy eskü láncá fűzi kebelünk:
Két kebel egy hit: összes lételünk.
Hagyj hát fekünnöm e közelb helyen,
S bár helyet adsz, nem lészek helytelen.

HERMIA Lysander szójátékot űz velem.
De, jó barátom, hogyha engemet
Szeretsz, odább feküdj, s tarts illemet,
Amennyi távols ifju és leány
Közt a világi tisztesség kíván,

Azt tartsd meg, édes; most jó éjszakát.
Tartson szerelmed az életen át.

LYSANDER Ámen imádra; áment rebegek:
Éltem szakadjon, ha törvényt szegek. -
Most minden enyhét öntse rád az álom.

HERMIA Felét a jókivánónak kívánom.

Elalusznak. Puck jő

PUCK Összejártam a cserét,
S athenéit nem lelék,
Hogy szemén a fülevet
Megpróbáljam, mit tehet.
De ni, Éj és Csend! ki ez?
Rajta athenéi mez:
Uram ifja lesz, ki bánt
S gúnyol egy athéni lányt;
S íme, a szüz is ledőlt,
Ágya nyirkos, durva föld.
Szende lélek! hogy fekszel
E pimaszhoz oly közel?
Hé! kölkök! tartsd a szemed:
Hintem rá e báj-levet;
Majd ha ébred ez a szem,
Űzze álmát szerelem.
Ébredj föl, ha távozom,
Mert reám vár Oberon. *(El)*

Demetrius jő és Heléna futva

HELÉNA Ölj meg, csak állj meg, jó Demetrius.

DEMETRIUS Lódulj, ha mondom, mert vesztedre futsz.

HELÉNA Ó, a sötétben hagynál? azt ne tedd.

DEMETRIUS Maradj; ne merj követni engemet.

Demetrius el

HELÉNA Ó! e futásban már alig lehellek.
Minél tovább esdem, még úgy se kellek.
Boldog Hermia, bárhol pihen ő,
Mert van szemében áldott vonzerő.
Hol vette tényét? haj! nem sós könnyektől.
Gyakrabban ázott az enyém ezektől.
Nem, nem, én rút vagyok, mint medve rút,
Hisz tőlem a vad is rettegve fut;
Nem csuda hát, ha engem látva szörnyed
S kerül Demetrius, mint csodaszörnyet.
Mely gaz tükör vett rá csalóka fénnel,
Mérköznöm Hermia csillagszemével!
De ki ez itt? Lysander, fekve! holt?

Vagy alszik? - Sebje nincsen; vér se folyt. -
Ébredj, Lysander, jó uram, ha élsz.

LYSANDER

(fölserken)

A tűzbe érted, angyalom, ha kérsz.
Heléna! átvilágló tünemény!
Természet túltesz a mű remekén:
Kebledben ím a szívet látom én.
Hol van Demetrius? Hah, mint ohajtom,
Hogy e hitvány nevet kioltsa kardom!

HELÉNA

Ne mondj, Lysander, ó, ne mondj ilyet.
Szeresse Hermiát: ó, Istenem!
Mit bánod azt te? Hermia tied,
Te érd meg azzal.

LYSANDER

Én? övéle? Nem!
Sőt bánom útált perceim körében.
Nem Hermiát, Helénát szeretem.
Hollót galambért ki nem ad cserében?
A férfi vágya értelmét uralja,
S te vagy különb leány, eszem bevallja.
Idővel érik a gyümölcs, növény:
Éretlen ifju voltam eddig én;
De most a férfikor teljéhez érve,
Az értelem lón vágyaim vezére,
S hí szép szemedhez, hol a szerelem
Édes kalandját írva föllelem.

HELÉNA

Ó, mért születtem én ily hetyke gúnyra!
Tőled kivált, velem így bánni csúnya!
Nem elég hát, ifjú ember, nem elég,
Hogy egy édes pillantást sem nyerék,
Nem is fogok, Demetrius szeméből -
Hanem te is gúnyt űpsz e gyöngeségből?
Fáj tőled ezt, nagyon fáj hallani,
Csúf módra így szerelmet vallani.
Élj boldogul: ámbár - zokon ne essék -
Több nálad, úgy hívém, a szívnemesség.
Ó, hogy a nő, kit ifja megvetett,
Más férfinál sem nyer kiméletet! *(El)*

LYSANDER

Nem látta ezt. - Aludj csak, Hermia,
Többé Lysander rád se néz soha;
Mert mint ha édest élvezénk sokat,
Annál erősebb undor látogat;
Vagy mint tévelygés, melyet az eretnek
Elhagy, legundokabb a rászedettnék:
Úgy te is, én csömöröm, tévhitem,
Légy meggyülölve - de kivált nekem.
És te, szerelmem összes indulatja,
Tiszteld Helénát, légy az ő lovagja. *(El)*

HERMIA

(felsikolt)

Ne hagyj, Lysander! kígyó - istenem;
Hamar, hamar! ni hol csúsz, keblemen.
Ó, boldog isten, milyet álmodám!
Hogy reszketek belé most is; no lám.
Úgy tetszett, kígyó rágja szívemet,
És te mosolygva nézted vesztemet.
Lysander! nincs sehol? Mindenható!
Nem hallja? itt hagyott? se hang, se szó.
Lysander, szólj! édes Lysanderem,
Az égre, szólj! megöl a félelem.
Nincs válasz? - értem; hűtlen itt hagyál:
De fölkereslek: vagy te, vagy - halál! *(El)*

HARMADIK FELVONÁS

1. SZÍN

Ugyanott. A tündérkirálynő alva.

Vackor, Gyalu, Zuboly, Dudás, Orrondi, Ösztövérek jönnek

ZUBOLY	Mind itt vagyunk?
VACKOR	Top, top; és ez itt rettentő jó hely a próbára. Ez a kis zöld gyepp a színpad, ott az a galagonyabokor öltözőszoba; s egészen úgy csináljuk, mint majd a fejedelem előtt.
ZUBOLY	Hallod-e, Vackor?
VACKOR	No mit akarsz, buksi Zuboly?
ZUBOLY	Van ebben a mi Pyramus és Thisbéről szóló komédiánkban egy is, más is, ami sehogy sem fog tetszeni. Egy az, hogy Pyramusnak, mikor magát megöli, kardot kell rántani s ezt az asszonyságok ki nem állják soha. Mit szólatok ehhez?
ORRONDI	Istenbi' on! kényes dolog.
ÖSZTÖVÉR	Gondolnám, hagyjuk ki végül a gyilkosságot.
ZUBOLY	Világért se! van egy ötletem, az helyreüt mindent. Írjatok nekem egy prológust; amely prológusban legyen benne, hogy mi senkiben sem teszünk kárt a karddal; hogy Pyramus nincs is megölve igazán: és nagyobb bátorság okáért hozzátehetjük, hogy én, Pyramus, nem Pyramus vagyok ám, hanem Zuboly takács. E majd kiugratja a félszet belőlük.
VACKOR	Jó, a prológus meglesz; nyolc- meg hatlábú versben kell írni.
ZUBOLY	Sose azt! toldj hozzá kettőt; legyen nyolc meg nyolc.
ORRONDI	Hát az oroszántól nem ijednek meg az asszonyságok?
ÖSZTÖVÉR	Én tartok tőle, mondhatom.
ZUBOLY	Uraim, meg kell fontolni a dolgot. Isten őrizz, asszonyok közé oroszánt vinni; rettentő ám az; mert nincs borzasztóbb féreg, mint az eleven oroszlán; erről tennünk kell.
ORRONDI	Hát egy másik prológusban ő is mondja meg, hogy ő nem valóságos oroszlán.
ZUBOLY	Nem úgy; meg kell mondani a nevét, és a fél pofája hadd lássék ki az oroszlán tarkója megől; maga is szólaljon meg a nyíláson keresztül, így vagy illetén defectussal, mondván: „Asszonyaim, vagy: szép hölgyeim, bátorkodom óhajtani, vagy esedezni, vagy könyörögni: ne féljenek, ne reszkessenek: itt az életem az önökéért. Holtig sajnálnám, ha igazi oroszlának néznének: nem, én nem vagyok afféle izé: ember

vagyok mint más”; akkor aztán megmondhatja, hogy ő senki egyéb, mint Gyalu asztalos.

VACKOR Jó, legyen úgy. De két bökkenő van még: egy az, hogy viszünk a terembe holdvilágot; mert tudjátok, hogy Pyramus holdvilágon beszélget Thisbével.

GYALU Süt a hold akkor este, mikor játszunk?

ZUBOLY Naptárt ide, naptárt! keressük ki a naptárban; hadd lám a holdvilágot, hadd lám a holdvilágot.

VACKOR Igen, süt akkor.

ZUBOLY No hát, a nagy játszóterem ablakának egyik szárnyát nyitva kell hagyni, azon besüthet a hold, ha tetszik neki.

VACKOR Igen; vagy hát valaki fölléphet egy túskebokkal s lámpával, és mondhatja, hogy ő a hold személyét kifigurázni vagy prezentálni jött. Hanem más bökkenő is van: fal is kell a nagy terembe; mert amint a história tartja, Pyramus meg Thisbe falhasadékon beszélgetnek.

GYALU Falat pedig sose cipeltek oda be. - Mit mondasz erre, Zuboly?

ZUBOLY Hát valaki prezentáljon falat is; legyen rajta egy kis mész, egy kis sár, egy kis habarcs, amivel jelentse, hogy ő fal; és tartsa így az ujjait, a nyíláson aztán susoghat Pyramus meg Thisbe.

VACKOR Ha ez elsül, minden jól van. No már most üljön le minden ember s nézze a szerepét. Pyramus, kezd el. Ha vége a mondókádnak, eredj ama bokor mögé; így a többi is, amint végszava következik.

Puck jó hátul

PUCK Miféle rongyon-gyúlt lármás had ez, Királyném nyughelyéhez ily közel? - Még színdarab?... No, hallgató leszek, S tán működő is, ha lesz rá okom.

VACKOR Beszélj, Pyramus. Thisbe hátrább álljon.

PYRAMUS „Mint a virágok háj-illatja, Thisbe:”

VACKOR Báj, báj!

PYRAMUS „- báj illatja, Thisbe:
Szép Thisbe, édes párád olyatén.
De ha! neszt hallok: várj csak engem itt be,
Egy pillanatban itt leszek megén.” (El)

PUCK Ritkítja párját ez a Pyramus! (El)

THISBE Hát én mondjam már?

VACKOR Hogy a gutába ne! hisz értsd meg, azért megy el csak, mert valami neszt hall s megnézi, de mindjárt visszajő.

THISBE „Tündöklő Pyramus, te liliumlevél,
Szép, mint dicső bokrán a szép piros rúzs;
Te fürge, fiatal, te drágakő; juhbél!
Hű, mint a leghűbb ló, mely nem fárad soha,
Találkozunk, Pyramus, a Nina sírján -”

VACKOR „Ninus sírján”, hé. De azt még nem kell mondanod, azt Pyramusnak fogod felelni. Hanem te csak fúvod az egész szerepet, végszavastul, mindenestül. - Pyramus, jelenj! végszavad elmondták; ez volt: „nem fárad soha”

THISBE Ó - „Hű, mint a leghűbb ló, mely nem fárad soha.”

Visszajő Puck és Zuboly számárfővel

PYRAMUS „Thisbém, ha szép vagyok, tied vagyok csupán -”

VACKOR Ó, szörnyű látvány! kísértet! csoda! Fussunk, urak! gyorsan, urak! segítség!

A játszóok elfutnak

PUCK Kergetlek, üzlek, fel s alá vezetve,
Sáron-vízen, tüskén-bokron, gazon;
Majd ló leszek, majd kan, majd szörnyű medve
Majd meg kutyává, tűzzé változom:
S nyerít, ugat, rőfög, dörög, lobog
Ló, eb, kan, medve, tűz, utánatok. (El)

ZUBOLY Hová szaladnak? Ahá! ez csak dévajkodás: meg akarnak ijeszteni.

Orrondi visszajő

ORRONDI Zuboly! téged megbabonáztak: mit látok a fejedben! (El)

ZUBOLY Mit hát! a magad számárfőjét, tudod-e?

Vackor visszajő

VACKOR Isten legyen irgalmas neked, Zuboly! téged kicseréltek. (El)

ZUBOLY Értem a kujonságot. Szamárrá akarnak tenni, hogy megijesszenek, ha tudnának; de azért se mozdulok innen, akármit csinálnak. Itt sétálok fel s alá, s danolok, hadd hallják, hogy nem félek. (Dalol)

A hím rigó, mely fekete!
Narancsszinű a szája;
Mely szép a húros éneke!
Ökörszem pici szárnya.

TITÁNIA Mi angyal ébreszt a virágos ágyból?

ZUBOLY Pinty és veréb, pacsirtafi,
S igazmondó kakuk:
Dalára egy férj sem meri
Mondani, hogy: „hazug!”
mert igazán, ki is merne tréfálni egy olyan bolondos madárral? ki merné meghazudtolni, ha mindig kiabálja is: ko-ku?

TITÁNIA Kérlek, nemes halandó, énekelj:
Fülem szerelmes ígésző dalodba,
S erőltet szép erényid ereje
Első látásra már bevallanom,
Esküdve, hogy szeretlek, angyalom!

ZUBOLY Pedig úgy tetszik, asszonyom, kevés oka van rá; azonban, igazat
szólva, ész és szerelem mai napság ritkán tartanak együtt. Sajnos,
hogy valamé'k jó szomszéd össze nem barátkoztatja őket. Lám, tudok
én furcsát is mondani, ha kell.

TITÁNIA Te éppen oly bölcs vagy, mint aminő szép.

ZUBOLY Egyik se biz én; de ha annyi eszem volna, hogy kitalálnék ebből az
erdőből: úgy éppen elég volna magam szükségére.

TITÁNIA Ó, e ligetből mért kívánczol?
Akarsz, nem: itt maradsz, nem távozol.
Szellem vagyok, de nem közrendbeli;
Országomat örök nyár kedveli
És én szeretlek; jőjj hát, jőjj velem;
Tündérim oldalodhoz rendelem,
Hogy hozzanak mélyből számodra gyöngyöt;
Virágágyon dalok szunnyasszon el;
S megfinomítom halandó göröngyöd,
Hogy szállni tudj a lég tündériverel.
Pókháló! Moly! Mustármag! Babvirág!

ELSŐ TÜNDÉR Itt vagyok.

MÁSODIK TÜNDÉR Én is.

HARMADIK TÜNDÉR Én is.

NEGYEDIK TÜNDÉR Mit tegyünk?

TITÁNIA Ez úrnak szépen udvarolni kell:
Ugrálni ösvenyén, cikázva menni;
Szedret, barackot, epret néki szenni,
Szőlőt, fűgét, s bármit kívánjon enni.
Vadméhe sejtjét odvából kicsenni,
Viaszkos combjukat mécsül kivenni
- Egy fénybogár-szem fog gyújtója lenni -
Azzal kísélni ágyba majd, pihenni;
Ott egy-egy lepkeszárnyal megjelenni
S legyezve, a holdfényt szemére menni
Nem hagyni. Most egy bók, szépen köszönni.

ELSŐ TÜNDÉR Üdv halandó!

MÁSODIK TÜNDÉR Üdv!

HARMADIK TÜNDÉR Üdv!

NEGYEDIK TÜNDÉR Üdv!

ZUBOLY Követem szépen uraságtokat. Kérem, uraságod neve?

PÓKHÁLÓ Pókháló.

ZUBOLY Óhajtom bővebb ismeretségét, édes Pókháló úr. Ha elvágom az ujjamat, leszek oly bátor. Ön neve, tisztelt férfiú?

BABVIRÁG Babvirág.

ZUBOLY Ajánljon, kérem, édesanyjának, Babháj asszonyságnak, s édesatyjának, Babhüvely úrnak. Édes Babvirág úr, önnel is óhajtok közelebbről megismerkedni. S az ön neve, könyörgök, uram?

MUSTÁRMAG Mustármag.

ZUBOLY Édes Mustármag úr, jól ismerem az ön türelmét: az a semmirekellő óriás marhaszelet sok nemes urat fölemészt az ön családjából. Mondhatom, nemegyszer könnyet facsart szememből az ön rokonsága. Óhajtom bővebb ismeretségét, kedves Mustármag úr!

TITÁNIA Jerünk; vigyétek lugosomba le.
Homályosan néz a hold könny miatt,
S ha ő sír, sír minden virág: s jele,
Hogy egy letört szüzességet sirat.
Nyelvét lekötvén, halkan el vele!

Mind el

2. SZÍN

A liget más része. Oberon jó

OBERON Ugyan fölébredt-e Titánia;
S mi tűnt először a szemébe, melyen
Otromba szenvedéllyel csüggni kelljen?

Puck jó

Itt jó futárom. - Nos, bohóka szellem,
Mi újság e varázsliget körül?

PUCK Királyném szíve egy szörnyért hevül.
Mig ő szent lugosába rejtve szunnyad
Az álom-órán, ím, nem messze onnat
Egy durva kézműves ringyrongy sereg,
Mely kenyerét műhelyben szerzi meg,
Gyűlt össze, próba végett egy darabra,
Mit Theseusnak szánt a nászi napra.
E vastagbőrüekből egy szikár,
Ki Pyramus szerepét fűtta már,
Jelenet végén a bokorba mén;
Igy rá bűvös hatalmat nyertem én,
S vállára nyomtam egy számárfejet:
Most jó Thisbének újra felelet
S az én játszóm kilép. A többi meg,

Mint egy vadászt sejtő vadlúd-tömeg,
 Vagy rótlábú varjak csoportja, mely
 Lövés után károgva röppen el,
 S széledve söpri a híg levegőt:
 Úgy futnak el mind, megpillantva őt.
 Én űzöm: bukdosik egymáson ált',
 Ki tolvajt, ki segítséget kiált.
 Így halva el érzések, szellemök,
 Az érzéketlen támad ellenők:
 Megtépi tüske, gally, s egy-egy darab
 - Itt köntös-ujj, ott főveg - elmarad.
 Mig őket én így kergetem agyon
 S szép Pyramust változva ott hagyom:
 Véletlenül ébred Titánia,
 És egy számárba kell bódulnia.

OBERON Jobban ütött ki, hogysem gondolám.
 De csöppentél az atheni szemébe
 Szerelmi nedvet, mint parancsolám?

PUCK Aludva leltem; és ott közelébe
 Van a leány is (ebben sincs hiba),
 Ha ébred, előbb azt kell látnia.

Demetrius és Hermia jönnek

OBERON Állj félre: itt jön az én emberem.

PUCK A nőszemély az, de a férfi nem.

DEMETRIUS Ó, mért orcázod, aki úgy szeret!
 Ily szóval öld megölő ellened.

HERMIA Köszönd, ha szidlak: mást érdemlenél,
 Mert félek, átkomra méltót tevé.
 Ha meggyilkoltad álmában Lysandert,
 S vérben bokáig vagy: gázold a tengert,
 És ölj meg engem is.
 Fényéhez a nap oly hű nem vala,
 Mint Hermiához ő. S elillana,
 Mig én aludtam?... Inkább elhiszem,
 Hogy a kerek föld átlyukad, s ezen
 Keresztülbúvik az éjféli hold,
 Hogy elbámul délben az ántipód.
 Te gyilkolád meg; úgy van, nincs különben,
 Gyilkos lehet csak ily halotti színben.

DEMETRIUS Nem, a legyilkolt lesz inkább ilyen;
 Kegyetlenséged átveré szívem,
 S te, gyilkosom, te szép vagy, mint maga
 Amott Venus tündöklő csillaga.

HERMIA S hogy illik e beszéd Lysanderemre?
 Add vissza, jó fiú; mondd, hol van? merre?

DEMETRIUS Kutyáknak adnám inkább tetemét.

HERMIA Kutya! ne bosszants, hogy szűz illemét
 Áthágja nyelvem. Meggyilkoltad őt?
 Ember se légy hát emberek előtt.
 Ó, mondj valót ez egyszer kedvemér':
 Ébren, ugy-é, ránézni sem merél,
 S álmába mérted rá a hős csapást?
 Egy féreg, egy kígyó se tenne mást!
 Az tette, kígyó: kettősb nyelvvel a'
 Sem szúr, mint a tiéd, te vipera.

DEMETRIUS Kár így tüzelni ok nélkül, leány:
 Lysander vére nem kiált reám,
 Nem is tudom, hogy meghalt volna már.

HERMIA Ó, monddsa, kérlek: jól van, ugyebár?

DEMETRIUS S ha megsugom, mi a jutalmazás?

HERMIA Felszabadítlak, hogy többé ne láss. -
 Utált körödből most megyek tova;
 Ha él, ha nem: engem ne láss soha. *(El)*

DEMETRIUS Minek kövessem, míg így dühödik:
 Jobb ittmaradnom egy kis ideig.
 Búm a teherrel súlyosbnak találom,
 Mellyel adós neki a bukott álom;
 Hadd rója most le, vagy csak részbeli
 Kamatját is: hagyom törleszteni. *(Lefekszik)*

OBERON Puck, mit miveltél! mily nagy baklövés!
 Most egy igaz szerelmest a nedű
 Varázsa által megront bűvöd, és
 A hű lett csalfa, nem a csalfa hű.

PUCK Rendes dolog: hogy míg hű marad egy,
 Az eskübontó milliókra megy.

OBERON Repülj szélgyorsasággal e cserén át
 Ne nyugodj, míg föl nem leled Helénát,
 Szerelmi gondban ő beteg, sohajt,
 Halvány szegényke, szenved annyi bajt.
 Te holmi káprázattal csald elő,
 Ha ez fölébred, már itt legyen ő.

PUCK Futok, repülök; így ni, la!
 Gyorsabban, mint tatár nyila. *(El)*

OBERON Bíborszínű kis virág,
 Melyet Ámor íve lőtt,
 Önts szemére báj-erőt,
 Hogy, ha ébred s látja őt,
 Benne leljen égi nőt,
 Mint ott Vénus, oly dicsőt. -

No, ha ébredsz s látod őt,
Tőle kérd a gyógyerőt.

Puck visszajő

PUCK Tündér táborunk feje!
Ím Heléna, és vele
Az elvétett hű legény,
Ki szerelmet esd szegény.
Nézzük: úgye? furcsa baj:
Be bolond az ember faj!

OBERON Állj idebb; a neszre majd,
Melyet ütnek, ébred ez.

PUCK S kettő egy után sohajt;
E bizony jó tréfa lesz.
Nincs nekem oly multság
Mint az összevisszaság.

Lysander és Heléna jönnek

LYSANDER Csak azt ne mondd, hogy gúnyból hódolok;
Gúny és nevetség nem hullajt könnyet;
Nézd, sírva esküszöm, s amely dolog
Könnyel fogant, gyanúba nem jöhet.
Hogy volna ez csúfság? hogy nézed annak
Őszinte zálogit igaz szavamnak?

HELÉNA Mind többre-többre mén az álkodás.
Eskü öl esküt: ó, ördögi szentség!
Mind Hermiáé volt e fogadás:
Mérj esküt esküvel, nem lesz különbség;
Tedd serpenyőbe az enyim, s övét,
Egyforma könnyűk, mint hitvány meséd.

LYSANDER Nem volt eszem, hogy néki esküvém.

HELÉNA Most sincs, ha megtöröd, azt mondom én.

LYSANDER Demetrius nem érted, érte lángol.

DEMETRIUS *(felserken)*
Helén, te nimfa, istennő, remek!
Ó, mert mihez hasonlók e szemek!
Kristály ehhez sár. Ó, és hogy dagad
E csókoló cseresznye: ajakad!
Taurus hegyormán a fehér fagyott hó,
Mit a fölszél tisztára söpre, holló
A te kezedhez. Ó, e fejdelem-
Fehér színt hagyd csókkal pecsétlenem!

HELÉNA Szégyen! gyalázat! így rám esni mind;
Csúfot belőlem űzni terv szerint;
Ha lovag-érzés volna bennetek,
Nem hagyna ily bántalmat tennetek.

Tudom, gyűlöltek: hát gyűlölni sem
Birtok, csupán gúnyt űzve kettesen?
Volnátok férfi, mint így szemre-főre,
Tekint'nétek bizony a gyenge nőre
Miért ez eskü, bók, túlzó magaszt,
Midőn gyűlöltek szívből, tudom azt.
Vágytársak lévén Hermiát szeretni,
Vetélkedtek Helénát kinevetni.
Be hősi tett, be férfias merény,
Könnyet facsarni gúnnal egy szegény
Leány szeméből! Tenné azt nevelt
Így sértegetni gyönges szűz kebelét,
Csak, mert türelmét szegni kedve telt?

LYSANDER Nem szép, Demetrius, ne tégy ilyet;
Tudom, hogy Hermiáért ég szived,
S én tiszta szívből önként rád hagyom,
Szerelméből ami részem vágyon,
S Helénához te hagyj egész jogot,
Kit szeretek, halálig is fogok.

HELÉNA No, ember ennyi gúnyt még nem lehellett.

DEMETRIUS Lysander, csak maradj Hermia mellett,
Ő nem kell, s ha szerettem, vége már.
Őnála vendég volt szivem, de már
Helénájához megtért, mint haza,
Ott is marad.

LYSANDER Helén, nem igaz a!

DEMETRIUS Meg ne hazudtold, ha nem ismered
- Mert meglakolsz - igaz hűségemet. -
Ott jön a kedves, ki téged szeret.

Hermia jó

HERMIA Az éj, ki a szem tisztét elveszi,
Fülünk hallásra élesbé teszi,
S amennyi részben csökkenté a látást,
A hallószervnek ad megannyi rá'dást.
Szemem, Lysander, téged nem lele,
Fülem hangod nyomán vezérele.
De mér' hagyál ott oly gyöngédtelen?

LYSANDER Maradhat-é, kit űz a szerelem?

HERMIA Lysandert tőlem szerelem? Miféle?

LYSANDER Saját szerelmem: a bájos Heléne,
Ki az éjt dicsőbben aranyozza meg,
Mint ott ama tüzes O-k, s fény szemek.
Mit jársz utánam? vagy nem érted el,
Hogy útálatból szöktem tőled el?

HERMIA Nem, e szavad nem érzésből jövő.

HELÉNA No lám! ez is egy összeesküvő.
 Ó, értem, hárman összefogatok,
 Hogy velem ily galádul bánjatok.
 Rossz Hermia, te hálátlan leány!
 Együtt ezekkel fúvód a követ,
 Hogy, mint csalétek, gúny-verembe csalj?
 Hát mind ama közös terv, fogadott
 Testvéri hűség, jól telt kedves órák,
 Midőn szidtuk a gyorslábú időt,
 Ha válni kelle - mind felejtve van?
 El iskolánk? az ártatlan gyerekkor?
 S midőn, két művész istennő gyanánt,
 Együtt teremténk túvel egy virágot,
 Egy mintaképről, és egy pamlagon,
 Egy dalt csicsergve, egy hangkulcs szerint,
 Mintha kezünk, keblünk, elménk, szavunk
 Csak egy lett volna. - Így növénk együtt,
 Mint összeforradt két cseresznye, mely
 Elválva látszik, válva mégis egy;
 Mint egy kocsányon termett pár bogyó;
 Ránézve két test, benne szív csak egy;
 Vagy mint címerben lévő két paizs,
 Egy úr sajátja, egy sisak földi.
 S te szétszakítnád régi szent frigyünk,
 Hogy sértegetni férfiakhoz állj?
 Ez nem barátság, nem leányhoz illő:
 Ezért nemünk is megró, nemcsak én,
 Habár csak én érzem bántalmidat.

HERMIA Bámúlok e tüzes beszédiden;
 Nem én gunyollak: úgy látszik, te engem.

HELÉNA Hát nem te kiszletéd gúnyból reám
 Lysandert, hogy szemem s arcom dicsérje?
 S Demetriust, a másik kedvesed,
 (Ki az imént még lábbal rugdosa)
 Hogy nimfa, égi, istennő, remek
 Névvel ruházzon? Mért beszél ily'et,
 Ha gyűlöl engem? És mért, hogy Lysander
 Tagadja lángját, mellyel keble dús
 Irántad, és nekem színlel szerelmet,
 Ha nem te kisztéd, ha tudtodra nincs?
 Bár, mint te, oly kapós én nem vagyok,
 Nincs annyi kedvesem, se oly szerencsém,
 De, hogy viszonzás nélkül kell szeretnem,
 Megszánnod illenék, nem gúnyolódni.

HERMIA Nem foghatom meg, amiket beszélsz.

HELÉNA Csak rajta hát! úgy! ölts szent képeket
S vond félre a szád, ha háttal leszek;
Csak integessetek; szép tréfa ez,
Jól végrejátszva krónikába méltó.
Ha volna érzés, illem bennetek,
Nem tűztök engem ilyen célra ki.
Jó mulatást; egyrészt magam hibája;
Enyhíti majd távollét, vagy halál.

LYSANDER Várj, szép Heléna! halld mentségemet.
Szerelmem, éltém, lelkem, szép Heléna!

HELÉNA Ez már dicső!

HERMIA Ne gúnyold, édesem!

DEMETRIUS Ha nem fog a kérdés: megtiltom *én*.

LYSANDER Tilalmad annyi, mint kérése volt:
Fenyegetésed nem hatalmasabb,
Mint az ő léha esdeklései.
Helén, szeretlek, mondom, életemre!
S úgy esküszöm rá, hogy feláldozom
Az ellen, ki tagadná, hogy szeretlek.

DEMETRIUS No, én azt mondom hogy jobban szeretlek.

LYSANDER Ha mondod, állj ki, tettel bizonyítsd.

DEMETRIUS Jer hát -

HERMIA Lysander, mit jelentsen ez?

LYSANDER Odább, te szerecsen!

DEMETRIUS Nem! nem fog ő -
Csak úgy mutatja; teszed úgye, mintha
Jönnél, de nem jössz. Gyáva hős, eredj!

LYSANDER Bocsáss, te macska, bojtorján, te, te!
Mert úgy lerázlak, mint hitvány kigyót.

HERMIA Mily durvaság ez? Hogy váltál ilyenné,
Kedves?

LYSANDER Kedves? odább, cirnos tatár!
Te undok gyógyszer, te gyülölt ital!

HERMIA Nem tréfa ez?

HELÉNA Dehogynem; a tiéd is.

LYSANDER Demetrius, én állok a szavamnak.

DEMETRIUS *Kötés* jobb volna; mert lám visszatart
Gyenge kötés is; nem bízom szavadba.

LYSANDER Mi! Hát megüsssem, megverjem, megöljem?
Bár gyülölöm, csak nem bántom talán?

HERMIA Bánthatsz-e jobban, mint gyűlöleteddel?
 Gyűlölsz! miért? Ó, jaj! mi dolog ez?
 Nem Hermia vagyok? s te nem Lysander?
 Rútabb se volnék tán, mint azelőtt.
 Hisz még szerettél csak ez éjjel is,
 S elhagytál volna, (ó, ne adja Isten!),
 Nem tréfa ez?

LYSANDER Akár megesküszöm.
 Én többé látni sem óhajtalak.
 Reményt se táplálj, nincs kérdés, se kétség;
 Nem tréfa, szent való, elhidd bizonynyal:
 Gyűlöllek és Helénát szeretem.

HERMIA Ó, jaj! - te szemfényvesztő! te virágmoly!
 Szezelem tolvaja te! Azért jövé,
 Hogy éjjel ellop kedvesem szívet?

HELÉNA Szép, szép; bizony szép! Hát nincs benned egy csöpp
 Leány-szemérem, vagy tartózkodás?
 Nem nyugszol, amíg gyöngéd nyelvem is
 Ki nem tör ellened? Te váz, te báb, te!

HERMIA Még báb? dehogy! Most értem a bibét:
 Ő természetet hasonlítottá
 Egymással össze: hogy ő lám magas,
 Ő ilyen-olyan szál derék személy,
 Mig végre győzött nyurga termete. -
 Azért nővé, hát oly nagyot kegyében,
 Mert én ily törpe, ily kicsiny vagyok?
 Milyen kicsiny, te? te festett karó, he?
 Milyen kicsiny, he? csak nem oly kicsiny,
 Hogy fel ne érje körmöm a szemed?

HELÉNA Kérlek, ha gúnyolódtok is, urak,
 Ne hagyjátok: sosem voltam hamis
 Cívódni, mint ő, semmi hajlamom,
 Igazi lány vagyok a gyávaságban:
 Ne hagyjátok rám jöni, hogy megüssön.
 S ne gondoljátok, hogy mivel kisebb,
 Birok vele.

HERMIA Kisebb! no lám, megint.

HELÉNA Ne bosszankodjál, édes Hermiám,
 Hisz jól tudod, mindig szerettelek,
 Sosem vétettem, őrzém titkaid,
 Kivéve most egyszer Demetriusnak
 Sugtam meg éji elszökéseket.
 Ő jött utánad, én meg őutána;
 De elszidott, s ijesztgetett nagyon,
 Hogy megver, megtapos, sőt hogy megöl.
 Most hát, ha békén hagytok, elmegyek,

Bolondságimmal, vissza Athenébe,
 És nem bolyongok itt. Eresszetek:
 Lám, mily bohó és együgyű vagyok.

HERMIA No hát eredj. Ki gátol, hogy ne menj?

HELÉNA Ez a bohó szív, amely ittmarad.

HERMIA Lysandernél, ugy-é?

HELÉNA Demetriusnál.

LYSANDER Ne félj, Heléna: egy ujjal se bánt.

DEMETRIUS Nem ám! dacára, hogy *te* pártolod.

HELÉNA Jaj, ez nagyon gonosz, ha megharagszik,
 Szilaj volt már az iskolában is.
 S nagyon erős tud lenni, bár kicsiny.

HERMIA Megint kicsiny? alacsony meg kicsiny?
 Eltűritek, hogy így csúffá teszen?
 Bocsássatok rá.

LYSANDER Elmenj, törpe jószág!
 Te cseppnyi-csepp, te kis göcs, te parányi,
 Te makkpáncs.

DEMETRIUS Be kész vagy egy olyan
 Mellett, ki megveti szolgálatod.
 Ne törd magad; ne szólj Heléna mellett;
 Pártját se fogd, mert hogyha még iránta
 Csak legkisebb szerelmet is mutatsz,
 Torkodra forr.

LYSANDER No már nem csüng nyakamban.
 Kövess, ha mersz; lássuk, melyőnk joga
 Helénához külön: enyim? tied?

DEMETRIUS Kövesselek? lépést tartok veled.

Lysander és Demetrius el

HERMIA No, szép kisasszony! ez mind a te műved.
 Csak ne osonj el.

HELÉNA Nem hiszek neked,
 S gyűlölt körödben nem időzhetek.
 Kezed cibálni gyorsabb, mint enyém,
 De lábam hosszabb, így elfutok én. *(El)*

HERMIA S mit mondjak erre? Csak bámulok én. *(El)*

OBERON Ez a te munkád: mindig ily bakot lősz,
 Vagy készakarva is dévajkodik.

PUCK Árnyak királya, hidd meg, tévedés.
 Nem azt monád-e, hogy megismerem
 Athéni öltözetűl emberem?

És annyiban nem jártam el hibásan,
Hogy átheni szemére hullt varázsam;
És annyiban még jó, hogy így esett,
Mert e kocódás furcsa egy eset.

OBERON

Most viadalra helyet nézni járnak:
Vess hát, Robin; az éjre felleg-árnyat;
A csillagos menny boltját vastagon
Fedd barna köddel, mint az Acheron,
Vezesd tévútra úgy e két konok
Szerelmest, hogy veszítsenek nyomot.
S majd a Lysander hangját vedd elő,
Bosszantsd Demetriust, míg tűzbe jó;
Majd mint Demetrius, szórj szitkokat,
Csald messzi egymástól az ifjakat,
Mig homlokukra, verdő szárnyon, ólom
Lábbal csúsz a halált utánzó álom:
Akkor Lysandernek facsard szemébe
Ezt a füvet: van oly erő levébe,
Hogy róla minden bűbáj tűnni fog
S a szemgolyó szokott fénnel forog.
Ha ébrednek, mind e visszavonás
Álom legyen csak, meddő látomás.
És Athenébe visszatérjenek,
Halálig tartó frigyben éljenek.
Mig ebbe' jársz, én elkérem, megyek,
Királynémtől az indus gyermeket;
Szemét az ocsmány bű alól feloldom,
S szent lesz a békesség, a régi módon.

PUCK

Uram, siessünk; ím gyorsan szegik
Az éj sárkányi a föld fellegit;
Im Aurora követje már közelget,
Fényes világa minden kósza lelket
A cinterembe űz; s a kárhozottak
Kik átalút- s folyamsírban nyugodtak,
Mind féregágyba visszamentenek,
Hogy a napfény ne lássa szégyenek,
Mely napvilágról önkint számüzé
S örökre az éj árnyai közé.

OBERON

De mi nemesebb szellemek vagyunk,
Mert én a Hajnal kedvesével is
Gyakran vadászva járom a pagonyt,
Míg napkelet kapúja lángot ont,
S tengerre tárva ékes szárnyait,
Arannyá festi zöld hullámain.
Te mindazáltal ne időzz, siess,
Hogy virradatra készen itt lehess. *(El)*

PUCK Fel s alá, fel s alá,
 Hordom őket fel s alá;
 Falu, város fél, ha lát;
 Goblin, hurcold fel s alá!
Itt jó egyik.

Lysander jó

LYSANDER Hol vagy, Demetrius, te büszke? szólj!

PUCK Itt, itt gazember! készen. Hát te hol?

LYSANDER Megyek, no!

PUCK Jer hát; víni jobb e hely
 S egyenlőbb.

Lysander a hang után el. Demetrius jó

DEMETRIUS Hé! Lysander! hát felelj.
 Te nyúl, te gyáva! elszöktél ugye?
 Hová rejtéd a bőrd? Itt vagy-e?

PUCK Te gyáva szájhős! teli kérkeded
 A bokrokat s a csillagos eget:
 S nem mersz kiállni? jer, gaz fattyuja!
 Vesszőre várlak: mert hitvány pulya,
 Ki fegyvert vonna rád.

DEMETRIUS Ott vagy? megállj!

PUCK Kövesd a hangom: víni jobb e táj.

Demetrius és Puck el. Lysander visszajő

LYSANDER Ő fut előlem, mégis ő dacol,
 Amerre hí, megyek, s nincs ott sehol.
 A gazfi gyorsabb lábú, mint magam,
 Váltig futottam, de ő meg rohan;
 El is buktam: sötét van, zord a hely;
 Lenyugszom. Áldott napvilág, jövel. *(Lefekszik)*
 Csak egyszer lássam szürke fényedet:
 Majd megtalálom, hogy megemleget. *(Elalszik)*

Puck és Demetrius visszajő

PUCK Ha! ha! ha! nyúlszívű; lám elmaradsz!

DEMETRIUS Várj meg, ha mersz, no! de jól tudom azt,
 Csak bújsz előlem, zugról zugra mész,
 S nem mersz megállni, hogy szemembe nézz.
 No, merre vagy hát?

PUCK Itt la: ide gyer!

DEMETRIUS Nem; mert bolonditsz. De nem viszed el:
 Csak én szemedbe lássak napvilágon!
 Most menj dolgozdra. Szörnyü bágyadtságom

E gyepre hosszan nyúlni kényszerít.
Várj el, mihelyt a napfény közelít. *(Lefekszik s elalszik)*

Heléna jő

HELÉNA Ó, terhes éj! hosszú, unalmas éj!
Rövidülj már; s te, reggel, hozz vigaszt,
Hogy hazatérjek a nap fényinél
Ezekről, kiket köröm úgy riaszt.
S te, ki nem mindig futsz a bú szemétől,
Ó, vonj el, álom, a magam körétől.

Elalszik

PUCK Még csak három? Egy híján
Kétszer kettő férfi, lány,
Jön az is, de halovány.
Ámor úrfi nagy zshivány,
Tőle ily bolond a lány.

Hermia jő

HERMIA Soha ily aléltság! ennyi leverő!
Megtépve tüskén, ázva harmaton:
Nem járni, bennem csúszni sincs erő;
Lábam nem oly gyors, mint kíváratom.
Virradtig itten egyet pihenek.
Ég, óvd Lysandert, ha megküzenek! *(Lefekszik)*

PUCK Úgy, úgy,
Jól aludj:
Hadd kenem
Szerelem-
Vert szemedre
Gyógyszerem.

(A nedvet Lysander szemébe facsarva)

Ha ébredsz,
Érezz
Nagy gyönyört
A gyüöltséget
Régi kedves bájain.
Édes álom elmúltával
Teljesüljön a nótával:
„Kiki a maga párjával”;
Jancsi Pannit nyerje meg,
Zsák a foltját lelje meg;
Hím a nőtényt vigye haza,
S ne legyen panasza.

Puck el. Lysander, Demetrius stb. alva maradnak

NEGYEDIK FELVONÁS

1. SZÍN

Ugyanott

Titánia és Zuboly jó, tündér-kísérettel; hátul Oberon láthatatlanul

TITÁNIA	Jer, ülj le mellém e virágpadon, Én kedves orcád majd simogatom És pézsmarózsát tűzdelek hajadba, Szép nagy fülednek csókra csókot adva.
ZUBOLY	Hol van Babvirág?
BABVIRÁG	Tessék.
ZUBOLY	Vakard a fejem, Babvirág. - Hol van moszió Pókháló?
PÓKHÁLÓ	Tessék.
ZUBOLY	Moszió Pókháló; édes moszió, vegye a fegyverét s öljön le nekem egy vöröscombú poszméhet valami bogáncskóró tetején; aztán, édes moszió, hozza ide nekem a limpes-lompos mézet. De ne törje magát nagyon, moszió; és vigyázzon, moszió, hogy a lépet se törje ám el; sajnálám, ha bekeverné magát a mézzel, signor. - Hol van moszió Mustármag?
MUSTÁRMAG	Tessék:
ZUBOLY	Adja az öklét; moszió Mustármag. Kérem, ne cerimóniázzon, édes moszió.
MUSTÁRMAG	Mit tetszik parancsolni?
ZUBOLY	Semmit, édes moszió, csak hogy segítsen Pókháló úrfinak kaparni. Borbélyhoz kell mennem, moszió; mert úgy sejtem, rettentő szőrös a pofám, pedig én oly csiklandós számár vagyok, hogy mihelyt a szakál- lam viszket, mindjárt vakarnom kell.
TITÁNIA	Nem óhajtasz zenét, édes galambom?
ZUBOLY	Nagyon zenére termett fülem van: hadd szóljon hát a doromb!
TITÁNIA	Vagy, édesem, nem ennél valamit?
ZUBOLY	De biz igen, egy mérce abrakot; valami jó száraz zabot megropog- tatnék. Úgy veszem észre, nagy étvágyam volna egy kötél szénára; csak nincs párja a jó édes szénának.
TITÁNIA	Kalandor szellemim közöl egyet Elküldök új dióért az evethez.
ZUBOLY	Jobban esnék egy vagy két marok száraz bükköny. De kérem, hagyja meg a cselédinek, senki se háborgasson: nagy expozíciót érzek az alvásra.

TITÁNIA

Aludj hát, én meg karjaimba fonlak.
Tündérim el, el mind! ki merre lát.
Ekkép szövődik a lonc, a folyondár
Gyöngéden össze; így gyűrűzi a
Szil kérges ujjait a nő-borostyán.
Ó, hogy szeretlek! ó, hogy olvadok!

Elalusznak. Puck jő

OBERON

(kilép)

Itt vagy, Robin? Ládd, ládd, be gyönyörű!
Már szánni kezdem örült kínjait;
Imént a sűrűben előtaláltam,
E csúf bolondnak szedve illatot:
Megtámadám és összekoccanánk,
Mert éppen akkor tűze friss, szagos
Virágfüzért bozontos üstökére;
S mely másszor a bimbókon keleti
Gyöngyszem gyanánt duzzadva áll, a harmat,
Az most a gyöngye kis virág szemén
Mint könnyű rezge, a szégyen miatt.
Midőn kedvemre jól lekorholám,
S ő szép szavakkal engesztelve kért,
Én sürgetém a váltott gyermeket;
Id'adta mindjár' és el is vitette
Szellemlakomba gyors tündérivel.
Most, a fiú enyim levén, szeméről
E csúnya rontást én is elveszem;
Te meg, fiam, Puck, ez athénei
Fejéről vond le azt a furcsa bőrt,
Hogy, ha fölébred, mint a többiek,
Hadd térjen ő is Athenébe meg,
S ne jusson e kaland eszébe, csak
Mint egy rossz álom zaklatásai.
De már feloldom a tündérkirálynét.
Légy, minő vagy, kedvesem!
Láss, mikép látsz rendesen.
Diána füve Ámor virágát
Győzze le tüstént, rontsa varázsát.
Ébredj, királyném, szép Titánia!

TITÁNIA

Ó, milyen álmok! kedves Oberon:
Mintha számárba lettem vón' szerelmes.

OBERON

Ott fekszik a hű.

TITÁNIA

De hogy eshetett ez?
Mily undorodva néz most rá szemem!

OBERON

Csak csendesesen! - Vedd le a főt, Robin.
Zenét, királyné, mely jobban leverje
A rendes álomnál érzéseket.

TITÁNIA Zenét! Zendüljön altató zeném!

PUCK Ha ébredsz, pislogj a magad számár szemén.

OBERON Zenét! - Királyném, fogd kezem s jövel:
A föld, melyen alusznak, ringjon el.
Most a szivesség köztünk újra kel,
S holnap, ha Theseus nászt ünnepel,
Éjfélkor ott legyünk, s vig táncra fel!
Áldást, szerencsét rájok adni kell.
Im e szerelmes két pár hű kebel
Hős Theseusszal szintén összekel.

PUCK Szellemek királya! halld:
Hallom a pacsirta-dalt.

OBERON Úgy, királyném, szaporán
Lebbenünk az éj után,
Kerüljük a földgolyót,
Sebesebben, mint a hold.

TITÁNIA Jer, királyom; s szállva majd
Fejtsd meg ezt az éji bajt:
Alva hogy juték ide,
E halandók közibe?

Mind el

Kürtharsogás

Theseus, Hippolyta, Egéus, kíséret jőnek

THESEUS Menjen, az erdészt hívja valaki.
Bevégezők e hajnal ünnepét
S minthogy korán van és elég idő,
Hadd hallja mátkám az ebek zenéjét. -
Le kell nyaklózni a völgyben nyugotra. -
Hívjátok, mondom, a vadászt hamar. -
Mi, szép királyném, a tetőre hágunk
S hallgatjuk a zenélő zürzavart,
Mit a visszhang s kutyáim serge tart.

HIPPOLYTA Ott voltam egyszer Cadmus- s Herculessel,
Midőn medvét hajtottak spártai
Ebekkel Creta erdein: sosem
Hallottam oly szép hősi zajt: az erdők,
A lég, a forrás, minden ott körül
Egy lármahang volt. Nem hallék soha
Oly zengő zürzavart, oly méla dörgést.

THESEUS Az én kutyám is mind spártai faj,
Lefüggő száju, sárga mind; s fülökkel
Lesöprik a fűről a harmatot;
Leppentyüik mint a thessal bikáé
Lassúk futásra, de szájuk harang:
Alább-alább mind. Úgy, hogy összezengőbb

Vonítást kürtre nem hallott soha
Se Creta, Sparta, sem Thessalia;
Ítéld, ha hallod. - Ej, miféle nimfák?

EGÉUS Uram, ez itt az én leányom, alva,
E meg Lysander; az Demetrius;
Amaz Heléna, ősz Nedár leánya:
Csudálkozom, hol járnak itt rakáson.

THESEUS Úgy lesz, korán fölkeltek, nézni május
Ez ünnepét, s meghallva szándokom,
Előre jöttek, itt üdvözleni. -
De szólj, Egéus, nem ma van kitűzve
Hogy válaszát kimondja Hermia?

EGÉUS Ma van, kegyelmes úr.

THESEUS Jöjjön vadásznép, és kürtölje fel.

Kivül kürtszó és zaj

Demetrius, Lysander, Hermia és Heléna felriadnak

THESEUS No, jó reggelt, fiúk. Bálint-nap elmúlt:
S még csak most párosodnak e rigók?

LYSANDER Uram, bocsánat!

Térdre esnek

THESEUS Kérem, álljatok fel.
Tudom, vetélytársak valátok együtt:
Hogy a csudába hát e szép barátság?
Hogyan fér össze gyűlölet s vetély,
Hogy együtt hálnak és egyik se fél?

LYSANDER Uram, zavartan, félálomba, fél-
Imette szólok: egy lelkem hite!
De nem tudom, hogyan jövék ide;
Úgy gondolom (hazudni nem szeretnék,
Úgy van - hogy is van? már emlékezem),
Én Hermiával szöktem e ligetbe,
Hogy Athenéből oly vidékre fussunk,
Hol az athéni törvény szigora -

EGÉUS Elég! elég! Uram, hallottad ezt!
Törvényt kívánok, törvényt a fejére.
Szökni akartak, lásd, Demetrius,
Igy téged, engem is megrablani,
Téged arádtól és engem szavamtól,
Adott szavamtól, hogy leányom tiéd.

DEMETRIUS Uram, Heléna megmondá nekem
Szándékukat s hogy e ligetbe szöktek;
És én követtem őket dühösen,
Engem pedig szerelmes szép Heléna.

De jó uram, nem t'om mi csoda által
 (Mert csoda volt); szerelmem Hermiához
 Mint hó elolvadt, s most olyan nekem,
 Mint holmi játékszer emléke, mely
 Kicsiny koromban vágyam célja volt;
 Most minden érzés, hű erély, szivemben,
 Szememnek tárgya s minden gyönyöre
 Csupán Heléna. Ő volt jegyesem,
 Mielőtt csak láttam volna Hermiát:
 De megvetém e tápot, mint beteg;
 Gyógyulva megjött a természetes
 Iz; most kívánom, érzem, jól esik,
 S hozzá örökre hű is maradok.

THESEUS Jó sors hozott így össze, hű szivek,
 De majd beszéltek erről többet is. -
 Egéus, én megmásítom szavad,
 Mert még ma e két pár, együtt velünk,
 Oltár előtt örökre egyesül.
 S minthogy a reggel java elhaladt
 A célbavett vadászat elmarad.
 Jerünk Athénbe vissza, édesem,
 Hármas menyegzőt ülni fényesen. -
 Jer, Hippolyta.

Theseus, Hippolyta, Egéus, kíséret el

DEMETRIUS Elöttem ez mind elfut, összefoly,
 Mint felhővé mosódó messzi helység.

HERMIA Nekem meg olyan, mintha két szemem
 Kettőzve látna mindent.

HELÉNA Nékem is:
 Meg mintha kincset leltem volna, mely
 Enyém is, mégsem az: Demetriust.

DEMETRIUS De hát ébren vagyunk? tudjátok azt?
 Úgy rémlik, egyre alszunk, álmodunk.
 Vagy itt volt és hívott a fejdelem?

HERMIA Itt ám, atyám is.

HELÉNA Meg Hippolyta.

LYSANDER S azt hagyta: menjünk oltárhoz velök.

DEMETRIUS Úgy hát nem álmodunk. Jerünk utána;
 Majd elbeszéljük álmunkat menet.

El mind. Zuboly fölébred

ZUBOLY Aztán, ha végszavam következik, hívjatok, s jelenek: a legközelebbi
 így van: „Szépséges Pyramus.” - Hé! ha! hó! - Vackor Péter! Dudás, a
 fúvó-foldozó! Orrondi, az üstfoldozó! Ösztövé! - Isten engem! most
 elszöktek, itt hagytak alva. Rettentő különös látásom volt. Azt álmod-

tam, hogy ész legyen, aki megmondja, micsoda álom volt az: az ember csupa sült számár, ha azt az álmot meg akarja fejteni. Úgy tetszik, mintha én, izé - nincs élő teremtés, aki megmondhassa, mi voltam én. Úgy tetszik, mintha... mintha nekem, izé - de az ember futóbolond, ha meg akarja mondani, mim volt nekem. Ember szeme nem hallott olyat, ember füle nem látott olyat, ember keze nem képes azt ízlelni, se nyelve felfogni, se szíve kimondani, milyet álmodtam én. Rábeszélem Vackort, csináljon egy nótát erről az álomról; e legyen a címe: *Zuboly álma*, mert még most is zubog a fülem belé; s eldallom egyik jelenet végén a fejedelem előtt: vagy talán, hogy annál tetszősb legyen, Thisbe halálán fúvom el. (El)

2. SZÍN

Athén. Szoba Vackor lakásán.

Vackor, Dudás, Orrondi, Ösztövér jőnek

VACKOR Küldtetek Zubolyékhoz? Hazakerült már?

ÖSZTÖVÉR Híre-hamva sincs. Kétségkívül transportálták.

DUDÁS Ha meg nem jó, vége a darabnak. Sose megy el; ugye nem?

VACKOR Lehetetlen; egész Athénben nincs ember, ki Pyramust eljåtssza, csak ő.

DUDÁS Úgy van; egyedül neki van legtöbb esze minden athéni kézműves közt.

VACKOR Meg a legderekbabb személye is hozzá; kellemes hangra nézve pedig valóságos musta.

DUDÁS Akarnád mondani, *mustra*: hisz a musta, isten akárhova tegye! csizmadia-jószág.

Gyalu jő

GYALU Urak, a fejedelem most jó a templomból, s vele együtt még két vagy három úri pár is kelt össze. Ha komédiánk elsül, a fejünk se fáj többé.

DUDÁS Szegény buksi Zuboly! Oda a tíz garas napidíj élethosszant! mert sose került volna el a tíz garas napidíjat; itt a nyakam, hogy a fejedelem megadta volna neki a tíz garas napidíjat Pyramusért, meg is érdemlette volna; tíz garas mindennap egy Pyramusért, vagy semmi.

Zuboly jő

ZUBOLY Hol vannak a pimaszok? hol vannak a nyúlszívűek?

VACKOR Zuboly! - Ó, szívemelő nap! ó, áldott óra!

ZUBOLY Uraim, csodát beszélek; de ne kérdjétek, mit, mert ne legyek becsületes athéni ember, ha megmondom. Különben előadok mindent, úgy, ahogy történt.

VACKOR Halljuk hát, kedves Zuboly!

ZUBOLY

Tőlem ugyan egy szót se. Csupán annyit akarok mondani, hogy a fejedelem megebédelt. Rajta, szedni-vedni holmitokat! jó madzagot szakállaitokra; új galandot cipőitekre; aztán, egy-kettő! a palotához; ki-ki fussa át a szerepét; mert egy szó mint száz, a darab el van fogadva. Thisbe mindenesetre tisztát vegyen; aki pedig az oroszánt játssza, le ne találja vágni a körmét, hadd lógjon ki az oroszán körme gyanánt. No meg aztán, színész barátim, ne egyetek se vöröshagymát, se fokhagymát, hogy kellemes legyen a leheletünk, akkor bizonyára megdicsérnek, hogy kellemes a komédia. De szót se többet: el, el!

Mind el

ÖTÖDIK FELVONÁS

1. SZÍN

Athén. Terem Theseus palotájában.

Theseus, Hippolyta, Philostratek, urak és kísérők jönnek

- HIPPOLYTA Csodát beszélnek e szerelmesek.
- THESEUS Csodát, de nem valót: én nem hiszem
Ez agg meséket s tündér babonát.
Bolond s szerelmes oly fővő agyú
S ábrázó képzetű, hogy olyat is lát,
Mit józan ész felfogni képtelen.
Az örült, a szerelmes, a poéta
Mind csupa képzelet: az egyike
Több ördögöt lát, mint pokolba férne;
Ez a bolond; nem másképp a szerelmes:
Cigánynőből is Helenát csinál;
Szent örületben a költő szeme
Földről az égre, égből földre villan,
S mig ismeretlen dolgok vázait
Megtettesíti képzeletje, tolla
A légi semmit állandó alakkal,
Lakhellyel és névvel ruházza fel.
A képzelődés oly játékot űz,
Hogy, ha öröme gyullad a kebel,
Megtettesíti ez öröm okát;
Vagy képzeletben, éjjel megijedve,
Mily könnyen lesz egy-egy bokorbul medve?
- HIPPOLYTA De amint elbeszéli e kalandot,
S mily változáson ment érzelmök át,
Több az, mint pusztai játszi képzelet,
S biztos valóvá nő ki az egész;
Mindenestre különös, csodás.
- THESEUS Itt jönnek éppen víg kedvvel s örömmel.
- Lysander, Demetrius, Hermia és Heléna jönnek*
- Vígan, barátim! vígság, szerelem
Környezze szívetek.
- LYSANDER Több várja minden
Fejedelmi lépted, ágyad, asztalod!
- THESEUS Lássuk: mi lesz ma, tánc, vagy álcajáték,
E három óra évhosszát előlni
Az estebéd meg a fekvés között?
Hol a fejedelmi ünnep-rendező?

Mi van bohóság? Nincsen színdarab,
Egy óra kínját megenyhíteni?
Hol van Philostrat?

PHILOSTRAT Im! kegyelmes úr.

THESEUS No, hát miféle tréfád van ma este?
Zenéd, vagy álcád? Szólj! Hogy csalni meg
A lomha estét mulatság nekül?

PHILOSTRAT Im az időtöltések címsora:
Válaszd ki, fönség, mit kívánsz elébb. *(Papírt nyújt)*

THESEUS *(olvas)*
„A centaurok csatája; hárfá mellett
Énekli egy athéni eunuch.”
Nem kell: el is beszéltem már arámnak,
Dicsőítvén bátyámat, Herculest.
„A részeg baccháns-asszonyok dühe
Midőn széttépik a thrák énekest.”
Ez régi nóta, már akkor dalolták,
Hogy én először Thébét megvevém.
„A hármas-három Múza, a minap
Koldulva elhalt Tudományt kesergő.”
Afféle gúnyvers, csípős, kritikus lesz,
Nem a mi vidám nászunkhoz való.
„Unalmas kurta színmű: Pyramus
És Thisbe; szörnyű víg tragédia.”
Tragédia s víg! kurta és unalmas!
Az annyi, mint tüzes jég, barna hó.
Hogy fér meg együtt e megférhetetlen?

PHILOSTRAT Uram, vagy tíz szó az egész darab,
Rövidnek már rövidebb nem lehet;
De még tíz szóval is hosszú nagyon,
Ezért unalmas; mert egész darabban
Nincs egy helyes szó, egy illő szerep.
Szomorújáték is, fejdelem, mivel
Magát leszúrja benne Pyramus.
Láttam a próbán, s meg kell vallanom,
Könnyes szemekkel: de vígabb könyűt
Sosem facsart még jóízű kacaj.

THESEUS Mik a szereplők?

PHILOSTRAT Kérges tenyerű
Munkások Athenében, kik előbb
Észbéli munkát nem tettek soha,
S rövid elméjük most agyoncsigázák
E színdarabbal, nászod ünnepére.

THESEUS De úgy megnézzük.

PHILOSTRAT Nem, felséges úr!
Nem érdemes; én végighallgatám,
Semmit sem és az, semmit a világon,
Hacsak kínjokba nem gyönyörködöl,
Mint eltanulák s gyötrék magokat
Szolgálatodra.

THESEUS Már meghallgatom:
Mert semmi áldozat nem helytelen,
Ha együgyű sziv nyújtja s hódolat.
Menj, hívd be; fogjunk helyet, asszonyim.

Philostrat el

HIPPOLYTA Én szánva nézem a verdő nyomort
S szolgálatában megszakadt hűséget.

THESEUS Olyat nem is fogsz látni, édesem.

HIPPOLYTA Azt mondja, semmit nem tudnak, de semmit.

THESEUS Annál nemesb e semmit jól fogadnunk.
Fölvenni, amit ők elejtenek:
S mi a szegény hűségtől nem telik,
Kegy-számba tudni azt, nem érdemül.
Amerre jártam, sok tudós nagy ember
Kigondolt üdvözléssel jött elém;
Sápadni láttam őket és remegni,
Pontot csinálni mondat közepén,
Gyakorlott szájjal, félsz miatt, hebegni
És végre némán abbahagyni - nem
Köszöntve engem. Hidd el, édesem,
Hogy mégis üdvözölt e hallgatás,
Mert a szerényen rettegő alázat
Jobb szónok énelőttem, mint kereplő
Nyelvével a tolárd ékesbeszéd.
A szótlán együgyűség, szeretet,
Sokat mond nékem, bárha keveset.

Philostrat jó

PHILOSTRAT Fönség! ha tetszik, itt van a prológ.

THESEUS Jöjjön be.

Harsonák

A Prológ jó

PROLÓG „Ha nem tetszünk, nincs más kívánatunk.
„Ne véld, uram, hogy jöttünk sérteni,
„Csak kimutatni. Jó akaratunk
„Ezen végcéllal fogjuk kezdeni.
„Tekintse fönség, hogy célunk elérve,
„Magas tetszése lévén jutalom,
„Az nem sok. Amit tehetünk kedvére,

„Nem tesszük. Azért, hogy szállja unalom.
„Készen a játszó; mindjárt kezdik el,
„S megtudja minden, amit tudni kell.”

THESEUS Nem ponton áll meg a jámbor sehol.

LYSANDER Úgy nyargalá meg proológusát, mint egy szilaj csikót: nem bírta megállítani. Jó tanulság ez, fönséges úr, nem elég csak beszélni, helyesen is kell.

HIPPOLYTA Valóban, úgy játszott proológusán, mint fuvolán a gyermek: hangot bírt adni, de dallamot nem.

THESEUS Egy összebomlott lánc volt e beszéd,
Minden szem összefügg, mégis zavart. -
Mi lesz most?

Pyramus, Thisbe, Fal, Holdvilág, Oroszlán jönnek mint néma csoportozat

PROLÓG „Nagysádtok e dolgon csudálkozhat nagyon,
„Míg kiderül minden, ami rejtve vagyon.
„Ez ifju Pyramus, bárki megtudhatja
„És e szép leányzó Thisbe, nem tagadja.
„Ez a sáros, meszes férfin fal legyen,
„Mely a szeretőket választja irégyen,
„Melynek hasadéka két szerető szája
„Suttogott örömmel, senki ne csudálja.
„Ez, akinél lámpás, bokor van és kutya,
„A holdat jelenti; mert mindenki tudja,
„Holdvilágon összejöni nem rettegtek;
„Az Ninus sirjához találkozót tettek.
„Ez ocsmány bestia, név szerint oroszlán,
„Az elébb jött Thisbét, ottan kalandozván,
„Megriasztá, vagyis majd holtra ijeszté;
„Futtában szegény a kendőjét elveszté;
„Melyet összetépvén annak véres szája,
„Imhol jó Pyramus deli szép formája.
„Hú Thisbe kendőjét ott leli vérében,
„Mártja kemény kardját kínos kebelében.
„Egy eperfa alatt szegény Thisbe várta,
„Tört von az is, meghal. Ami vagyon hátra,
„Azt oroszlán, hold, fal, és a két szeretők
„Elmondják bővebben, mert ittmaradnak ők.”

Prológ, Pyramus, Thisbe, Oroszlán, Holdvilág el

THESEUS Csodák csodája lesz, ha az oroszlán
Megszólal.

DEMETRIUS Ne csodáld, uram: miért ne
Ez egy oroszlán, míg oly sok számár?

FAL „Ez komédiának úgy kívánja rendi,
„Hogy én legyek a fal, bizonyos Orrondi;
„Mégpedig e falat úgy képzelni tessék,

„Hogy azon egy nyílás, vagy repedés essék,
„Melyen is keresztül Pyramus meg Thisbe,
„Az két hív szerető susogának ki s be.
„E habarcs, e malter, e téglá mutatja,
„Hogy én vagyok a fal: nyelvem se tagadja,
„S íme, az hasadék jobb és bal kezemen,
„Suttoghatnak által szeretők amelyen.”

THESEUS Ki várna többet sártól meg polyvától?

DEMETRIUS Ez a legelmésh közfal, fenség, melyet valaha beszélni hallottam.

THESEUS Pyramus közelít a falhoz: csendesség!

Pyramus jó

PYRAMUS „Ó, mogorva gyász éj! hogy feketébb sincsen!
„Ó, éj, ki mindig vagy, mikor nappal nincsen!
„Ó, éj! iszonyú éj! Ó, ja-ja-jaj! Héj, be
„Félek, hogy Thisbének nem jutok eszébe! -
„És te, ó, fal! ó, fal! drága kedves válasz!
„Mely az ő telekjök s a mienk közt állasz;
„Ó, fal! ó, te kedves, mindennél drágább fal!
„Mutass egy repedést, hogy pislantok által.

Fal kiterjeszti az ujjait

„Köszönöm! Jupiter áldjon, fal barátom!
„Hah de ni, mit látok? Thisbémet nem látom!
„Megcsaltál, gonosz fal! semmi jót nem látok:
„No hát minden köved verje meg az átok!”

THESEUS Úgy gondolom, a fal, mint érző lény, visszaszidhatná.

PYRAMUS Nem ott! uram; nem szabad neki. - „Meg az átok” Thisbe végszava,
most mindjárt jelenése lesz, én pedig lesem a falon. No lám! rittig,
ahogy mondtam. Ahol jön ni!

Thisbe jó

THISBE „Ó, fal, te ki gyakran hallád panaszzomat,
„Hogy elzárod tőlem szép Pyramusomat:
„Cseresznyeajakam hányszor ért csókolva
„Kövedhez, amelyet sár fog össze s polyva!”

PYRAMUS „Minő hangot látok! hadd pislogok is be:
„Nem hallom-e ott meg Thisbe arcát. - Thisbe!”

THISBE „Te vagy, édes rózsám? Úgy gondolom innét.”

PYRAMUS „Gondolj, amit akarsz, hozzám van szerencséd;
„S valamint Limander, szeretlek oly nagyon.”

THISBE „Én is mint Heléna, míg sors nem üt agyon.”

PYRAMUS „Cofalus Procrushoz nem olyan hű, mint én.”

THISBE „Mint Cofalust Procrus, úgy szeretlek szintén.”

PYRAMUS „Ó, hát adj egy csókot ezen a rossz falon!”
 THISBE „De nem éri ajkad, csak a meszet nyalom.”
 PYRAMUS „Tudod mit? Gyerünk ki az Nina sírjához.”
 THISBE „Élek, halok! várj el a nagy eperfához.”
 FAL „Eszerint a falnak nincs több mondókája,
 „S így a fal, mármint én, elmehet dolgára.”

Fal, Pyramus és Thisbe el

THESEUS Most hát a két szomszéd közötti válaszfal leomlott.
 DEMETRIUS Mi haszna, fönség, ha a fal még azután is tud hallgatózni?
 HIPPOLYTA Sose hallottam ily ostoba silányságot.
 THESEUS Az effélének a legjava is csak árnyék, s a legrossza nem rosszabb, ha
 képzelődés pótolja.
 HIPPOLYTA Csakhogy a mi képzelődésünk ám, nem az övék.
 THESEUS Ha mi rosszabbat nem képzelünk róluk, mint ők magukról, úgy ők
 nagyon jeles férfiak. Itt jön két nemes barom, egy hold és egy
 oroszlán.

Oroszlán, Holdvilág jönnek

OROSZLÁN „Asszonyaim, kiknek gyöngé szive retteg,
 „Ha egy egér cincog, egy pici szörnyeteg,
 „Gondolom, reszketnek most vacogó foggal,
 „Mert egy vad oroszlán bög veszett haraggal.
 „De Gyalu vagyok én, az asztalos, íme!
 „Nem vad oroszlánnak nősténye, se híme:
 „Mert ha én most élő oroszlánná válnék,
 „Baj volna, mit uccse! magam is sajnálnék.”
 THESEUS Igen nyájas bestia és jó lelkiösmertetű.
 DEMETRIUS Ily becsületes bestiát még nem láttam, fenség.
 LYSANDER Ez az oroszlán, bátorságra nézve, igazi róka.
 THESEUS Az ám; szerénységre pedig liba.
 DEMETRIUS Nem áll, fenséges úr; mert bátorsága nem emeli szerénységét, már-
 pedig a róka elemeli a libát.
 THESEUS De bizony szerénysége sem emeli bátorságát, valamint a liba sem
 emeli el a rókát. Hagyjuk abba; bízzuk szerénységére, s halljuk a
 holdat.
 HOLDVILÁG „A kétszarvú holdat e lámpás jelenti;”
 DEMETRIUS Úgy hát szarvainak a homlokán kellene lenni.
 THESEUS De nem újhold; szarvai láthatatlanok ottan körül.
 HOLDVILÁG „A kétszarvú holdat e lámpás jelenti;
 „Én holdbeli ember vagyok, egyéb senki.”

THESEUS Ez a legnagyobb hiba valamennyi közt. Az embert a lámpába kellene dugni; különben hogy lehet holdbeli ember?

DEMETRIUS Nem mer belebújni a gyertyától; mert lám, csupa füstölgő kanóc.

HIPPOLYTA Be únom ezt a holdat; bárcsak változnék már!

THESEUS Szegény elmevilága mutatja, hogy már fogytán van; de csupa udvariasságból is be kell várnunk, míg elapad.

LYSANDER Tovább, Hold!

HOLDVILÁG Nincs egyéb mondanivalóm, csak hogy ez a lámpás a hold; én a holdbeli ember vagyok; ez a tüskebokor az én bokrom; ez a kutya az én kutyám.

DEMETRIUS No hát mindennek a lámpásban kellene lenni, mert mindezek a holdban vannak. De csendesség! Ihol jó Thisbe.

Thisbe jó

THISBE „Ez a Nina sírja. - De hol az én rózsám?”

OROSZLÁN „Ó-ó.”

Oroszlán ordít, Thisbe elfut

DEMETRIUS Helyes a bögés, Oroszlán!

THESEUS Helyes az elfutás, Thisbe!

HIPPOLYTA Helyes a világítás, Hold! - Igazán, a hold igen kedvesen süt.

Oroszlán összetépi Thisbe fátyolát s el

THESEUS Helyes a tépés, Oroszlán!

DEMETRIUS Aztán jöve Pyramus.

LYSANDER És elinalt az oroszlán.

Pyramus jó

PYRAMUS „Köszönöm, kedves hold, napsugáraidat.
 „Köszönöm, hold, tisztán fénylő világodat,
 „Hogy kegyed tündöklő aranyozott árja
 „Hű Thisbe személyét szemem elé tárja.
 „De hó! mi baj!
 „De nézd, mi jaj!
 „Mi szörnyű fájdalom!
 „Szem, látod ezt?
 „Még sem meredsz?
 „Ó, kincsem, angyalom!
 „Kendőd lehullt:
 „Hah! vérbe fúlt?
 „Ti fúriák, jövel!
 „Ó, végzet! sors!
 „Ölj, vágj, taposs;
 „Rontsd, zúzd, oltsd éltet el!”

THESEUS E fájdalom, meg egy kedvesünk halála akárkit is szomorúvá tenne.

HIPPOLYTA Vesszek el, ha nem szánom az istenadtát.

PYRAMUS „Ó, természet! hogy is szültél oroszleánt,
„Mely így csúffá tegye a legszebb szép leányt,
„Ki szebb, mint amennyi - azaz már csak vala -
„Élt, szeretett, bájolt, kacsintott valaha.
„Hullj könny! szakadj!
„S te kard, akadj
„Pyram' keblébe, így!
„Itt balra, hol
„A szív dobol.
„Meghalok: így, így, így.
„Már meghalék,
„Elpatkolék!
„Lelkem az égbe száll;
„Aludj ki, nyelv!
„Hold, fuss, el, el!
„Hal - ál! hal - ál! - hal - ál!” (*Meghal*)

Holdvilág el

THESEUS Nem hal-áll, hanem ember-áll, mert emberül megállá a sarat.

LYSANDER Nem is ember áll, mert meghalt és így eldőlt.

DEMETRIUS De egy seborvos még feltámaszthatja, s akkor kisül, hogy számár áll.

HIPPOLYTA De minek megy el a holdvilág, mielőtt Thisbe visszajőne s keresné kedvesét?

THESEUS Megtalálhatja csillagfénynél is. Itt jön már; az ő keserve bevégzi a darabot.

Thisbe jó

HIPPOLYTA Egy ilyen Pyramusért nemigen érdemes soká keseregni, remélem, kurta lesz.

DEMETRIUS Egy porszem is lenyomná a mérleget, ha serpenyőbe vetnők: Pyramus-e különb, vagy Thisbe. Amaz férfinak: „Isten ótalmazz!” emez nőnek: „Isten irgalmazz!”

LYSANDER Már észrevette azokkal a kedves szemeivel.

DEMETRIUS És ekképp nyögdel, *videlicet*.

THISBE „Alszol, tubám?
„Mit! halva tán?
„Pyramus! kelj na fel:
„Hah! néma? holt?...
„Ah, síri bolt
„Fedje szép szemed el?
„E liljom-ajk,
„Cseresznye-orr,
„Kökörccsin-sárga kép:

„Nincs, nincs sehun!
 „Szemed lehuny:
 „Volt bár, mint zöld hagyma, szép.
 „Ó, három lány!
 „Téj-halovány
 „Kezü párkák, elé!
 „Mártsátok e
 „Vértóba be,
 „Ha élte selymét elszelé.
 „Nyelv, szót se, csitt!
 „Hú kard, be itt!
 „Thisbének halni kő...
 „Isten veled
 „Mind, ki szeret!
 „Adjő, adjő, adjő!” (*Meghal*)

THESEUS Már csak az Oroszlán meg a Holdvilág maradt, a holtakat eltakarítani.
 DEMETRIUS No meg a Fal.
 ZUBOLY Nem a! kérem alássan. A fal, mely atyjaik telkét választá, le van döntve.
 - De nem méltóztatik megnézni az epilógust, vagy meghallgatni két emberünk bergomaszka táncát?
 THESEUS Csak epilógust ne! kérlek; egy ilyen játék nem szorul mentségre.
 Semmi mentség! hiszen, ha minden szereplő meghal, egyiket sem illő gáncsolni. De, isten engem! ha az, ki e darabot írta, Pyramust játssza s végül Thisbe harisnyakötőjére felakasztja magát; úgy ez felséges egy tragédia lett volna; de így is nagyon hű és remek volt az előadás.
 Hanem lássuk a bergomaszkot; az epilóg maradhat.

Tánc

Tizenkettőt szolt a vasnyelvű éjféli. -
 Alunni, hívek; szellemóra ez.
 Félő, a reggelt akképp túlheverjük,
 Amint időn túl virrasztók ez éjt.
 E kézzelfogható vaskos darab
 Jól megcsalá a lomhalábu estét. -
 Barátim, ágyba. - Két hétig legyen
 Mulatság, dárídó völgyön-hegyen.

Mind el

2. SZÍN

Puck jő

PUCK Már üvölt az oroszlán,
 Holdra ordit éh csikasz;
 Durva szántó horkolván
 Terhes napra nyugszik az.

Már üszökben ég a tűz;
Vijjog a harsány kuvik,
Nyavalyást kétségbe űz:
Szemfedővel álmodik.
Már az éjnek e szakán
Nyitva minden sírverem:
Jár a lélek mind ahány,
Népesül a cinterem.
És mi, hármas Hekaté
Hintájával kik futunk,
Mint az álom, mint az éj:
Most, tündérek, vígadunk.
Szent e hajlék, e küszöb -
Csitt egér! egy hang se több -
Engem küldtek seprűvel
Hogy porát söpörjem el.

Oberon és Titánia kísérettel jönnek

OBERON Álmos itt tűz, kandalló:
Fény lobogjon, bűv-sugár;
Lejtsen a tündér s manó,
Mint bokorral kismadár.
És e víg dalt, fel s alá
Ropja rá mind, s mondja rá.

TITÁNIA Szak szerint előbb te dalld:
Minden szóra zöngé dalt:
Míg tündérid kara lejt
És megáldjuk ezt a helyt.

Ének

OBERON Most e házban szél veszünk,
Napköltéig itt leszünk. -
A fő-ágyhoz legelébb!
Hintsen áldást rá e nép:
Hogy a sarj, mi ott terem,
Legyen boldog, végtelen.
Mind a három ifju pár
Hú legyen, míg földön jár;
Soha tőlük származót
Ne gyalázzon testi folt:
Anyajegy, nyúlajk, sömör,
Rácsudállott szem-csömör
S mi anyákat szégyenít,
Magzaton ne legyen itt. -
Fűharmattal szentelünk;
Minden tündér jó velünk,
Kiki szentel egy szobát,
S megáldjuk e palotát:
Lakja mindig béke, csend,

S legyen áldott ura bent.
Most szállj;
Meg se állj;
Reggelig hozzám találj.

Oberon, Titánia, kíséret el

PUCK Ha mi árnyak nem tetszettünk,
 Gondoljátok, s mentve tettünk:
 Hogy az álom meglepett,
 S tükrözé e képeket.
 E csekély, meddő mesét,
 Mely csak álom, semmiség,
 Nézze most el úri kegy,
 Másszor aztán jobban megy.
 S amint emberséges Puck
 A nevem: ha megkapjuk,
 Hogy most kímél a fulánk,
 Jóváteesszük e hibánk,
 Máskint a nevem ne Puck
 Legyen inkább egy hazug.
 Most uraim, jó'tszakát. -
 Fel, tapsra hát, ki jó barát,
 S Robin megjavítja magát. *(El)*

-oOo-